

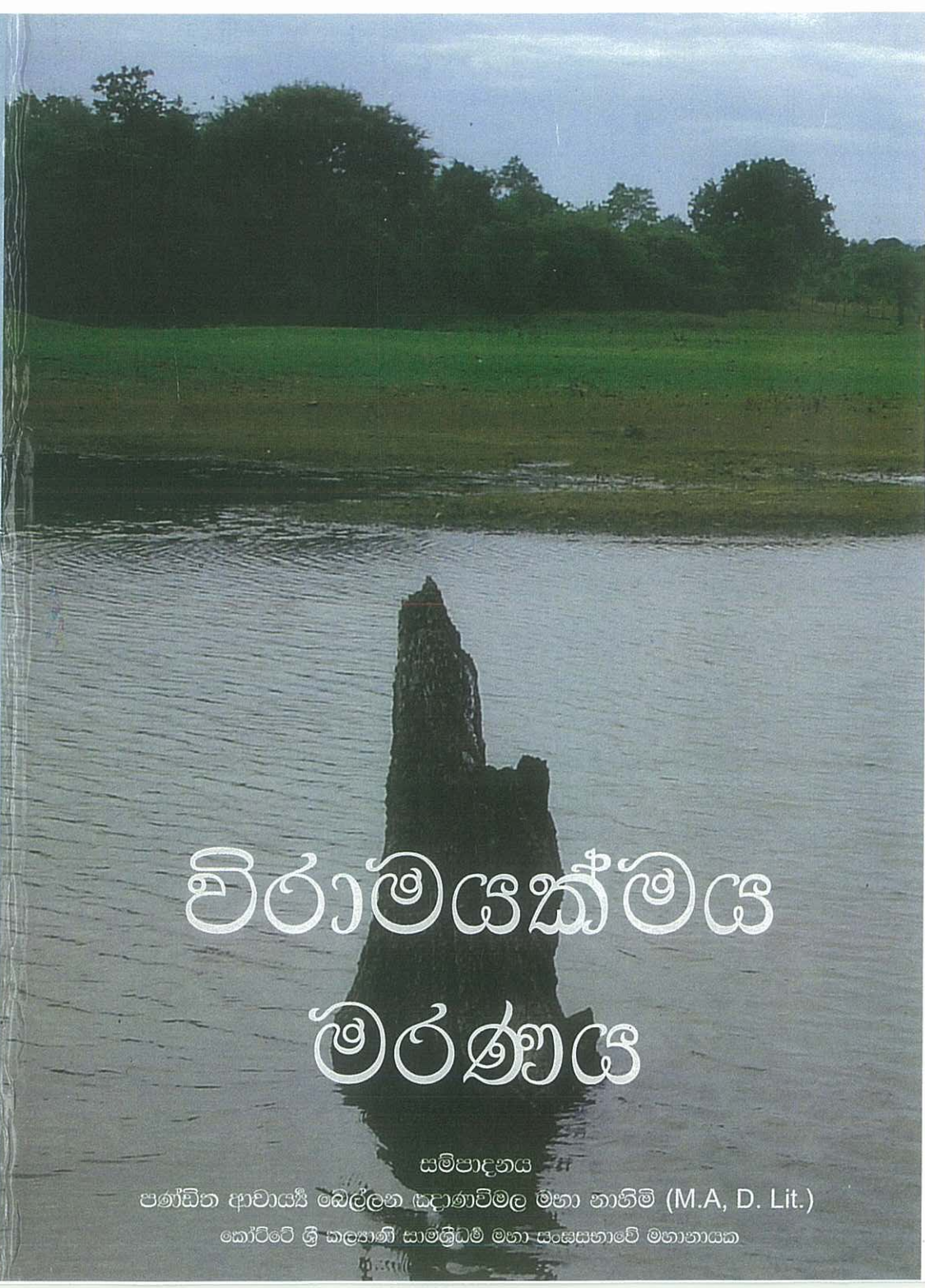
විරාමයක්මය මරණය

“විශ්ව ධර්මතාවට අනුව ඔබ යම්තැනක යම් ජීවිතයකට පැමිණියා නම් එහි ඇති පහසුකම් ඔබගේ සුදුසුකම් වලට අනුව ප්‍රයෝජන ගතහැක. එහෙත් නියමිත කාරය හෝ ගෙන ආ පින නිම වූ පසු ඒවා භුක්ති විඳීමට ඔබට නොලැබෙයි. විශ්වයේ ඇති මෙම ධර්මතාව නිවැරදි ලෙස වටහා ගැනීමට බැරවීම නිසා බෙහෝ අය දුක් විඳිති.

ධර්මය එක එක්කෙනාට බෙදිය හැකි දෙයක් නොවේ. එය එකකි. එක රටකට හෝ එක ජනතාවකට හෝ එක විදිහකටත් තවත් රටකට හෝ තවත් සමාජයකට තවත් විදිහකටත් තිබිය නොහැක. එක එක්කෙනාගේ ආගමික අනන්‍යතාව කුමක් වුවත් ධර්මය වන්නේ එකකි. අධර්මය වන්නේ ද එකකි.

කලකදී අහිඳු බලයෙන් කළ දෙයක් තවත් කලකදී බුද්ධිය මෙහෙයවා නිපද වූ යාන්ත්‍රික දේවලින් කරනු දක්නා ලැබේ. “මුගලන් මහරහතන්වහන්සේ වක් කළ අතක් දික්කරන කාරය තුළ මිනිස්ලොව සිට දෙවිලොවට වැඩිම කළසේක” යන පුවත දෙස සැකයෙන් බලමින් සිටි අයට මෑතක දී අභ්‍යවකාශ යානයක නැගී දුවසකට කීපවරක් පෘථිවිය වටා යන මිනිසුන් සියැසින් ම බලාගැනීමට අවස්ථාව සැලසී ඇත.

බෙල්ලන සදාචාරිමල මහානායක මාහිමි

විරාමයක්මය මරණය

සම්පාදනය

පණ්ඩිත ආචාර්ය බෙල්ලන සදාචාරිමල මහා නාහිමි (M.A, D. Lit.)

කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණී සාමග්‍රිධම් මහා සංඝසභාවේ මහානායක

විරාමයක්මය මරණය

අති දීර්ඝ සංසාර ගමනේ භවය මාරු
කරන විරාමය මරණයයි

සම්පාදනය

පණ්ඩිත ආචාර්ය වෙල්ලන ඤාණවිමල මහා නාහිමි (M.A, D. Lit.)
කෝට්ටේ ශ්‍රී කළයාණි සාමභිධම්ම මහා සංඝසභාවේ මහානායක

විරාමයක්මය
මරණය

පණ්ඩිත ආචාර්ය
බෙල්ලන ඤාණාවමල මහා නා හිමි

ප්‍රථම මුද්‍රණය
ශ්‍රී. බු. ව. 2552 වෙසක් මස

අයිතිය
පණ්ඩිත ආචාර්ය
බෙල්ලන ඤාණාවමල මහා නා හිමි

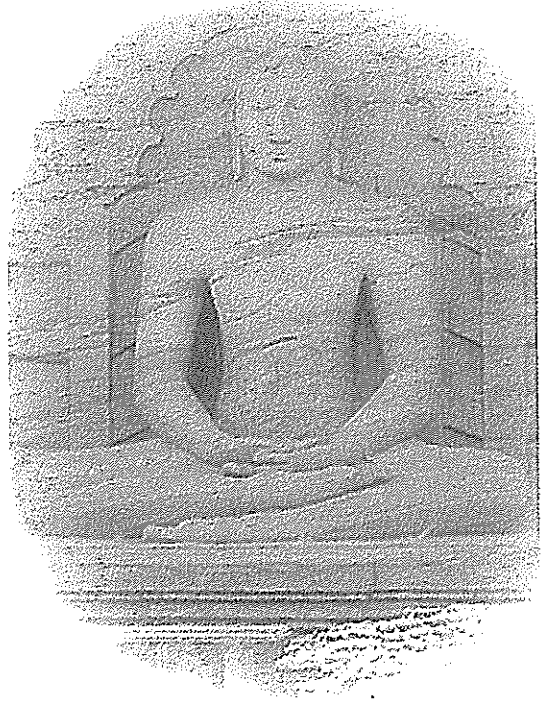
මුද්‍රණය
ලිනි ර ජ්‍රින්ටන් ඉන්ඩස්ට්‍රිස්
306, ඇඹුල්දෙණිය හංදිය,
නුගේගොඩ.

නිකරුණේ ම ඔබට උපකාර කරති. හිතවත් වෙති. ඔවුන්ගේ නැදෑ මිත්‍රයෝ ද ඔබට හොඳින් සලකති. තමන්ගෙන් පීඩා ලැබූ අය හෝ ඔවුන්ගේ නැදෑ - මිත්‍රයෝ ඔබට පීඩා කරති. මේ නිසා ජීවිත කාලය තුළදී හැකිතාක් දෙනෙකුට උපකාර කරමින් හැකිතාක් වැඩි දෙනෙකු සමඟ මිත්‍රව විසීමෙන් හා එක් කෙනකු සමඟ හෝ සතුරුකම් ඇති නොවනසේ හැසිරීමෙන් තමන්ගේ අනාගත ජීවිත සැනසිල්ලෙන් ගතකිරීමට අවස්තාව සැලසේ.

ඔබ අනුන්ගේ අයිතිවාසිකම් බලයෙන් උදුරාගෙන තමන්ගේ දුදරුවන්ට හෝ නෑයන්ට ඒවා හිමිකර දීමට උත්සාහ කළහොත් ඔබට පසුව කණගාටු වීමට සිදුවෙයි. ඔබගේ තමන්ගේ කම් හා අනුන්ගේ කම් අද දරාසිටින ජීවිතයට සීමාවූ ඒවාය. මෙතැනින් මැරීගොස් ඔබ හානි කළ අයගේ පවුලකම උපදින්නටත් ඉඩ ඇති හෙයිනි. එහෙයින් කාගේ හෝ සාධාරණ අයිතියට හානියක් නොකළ යුතුය. අද ඔබ බොහෝ දෙනා විශ්වාස කරන කෙනෙකු වී සිටියහොත් නැවත උපන් තැන් වලදී ද සෙසු අය ඔබ විශ්වාස කරති මෙලෙසින් ක්‍රියා කිරීමෙන් සසර ගමන විශ්ව ධර්මතාවෙන් ඉඩ ලැබෙන උපරිම ප්‍රමාණයට සැපවත්ව ගතකළ හැක. ලෙඩවීම, මහලුවීම, වැනි අනිවාසි පීඩාවන් සසර සැරිසරන්නකුට අයත් දේ ලෙස පිළිගැනීමට සිදුවෙයි. ඒවා හැරෙන විට සියලු අංශයන් සකුටුදායක තත්වයකින් පවත්වාගෙන යාමට ඉහත සඳහන් කළ සංවරයන් හා පරිත්‍යාගයෙන් ගොඩ නැගෙන ධම්මචරියාව උපකාරවෙයි. එසේ ජීවත් වන තැනැත්තාට මරණය විශේෂ දෙයක් ලෙස සැලකීමට හේතුවක් නැත. මරණය 'හෙට උදෑසනක් බලා පොරොත්තුවෙන් නින්දට යාමක් ලෙස සැලකීමට පුළුවන් වෙයි. ඔබට සසර සැබවින් ම එපා වූ දවසක නිවන ද අත්වනු ඇත.

වන සෙස්සන් පෙළීමට යොදා ගැනීම බලයෙන් ගිලිහීමට හේතුවන ක්‍රියාවකි. විශ්වධර්මතාව ශක්තියට අපහාස කිරීම නො ඉවසයි. තමන් සතුරෙකැයි සිතා යමකු සාතනය කළත් ඔහුම භූතාත්මයකින් ඔබ ලුහුබදින්නට ද ඉඩ ඇත. ඔහුගේ ශක්තියේ පමණට ප්‍රතික්‍රියා ද කරන්නට ඉඩ ඇත. එයට අතිරේක වශයෙන් විශ්ව ධර්මතාවට අනුව ලැබෙන ප්‍රතික්‍රියාව ද බලාපොරොත්තු විය යුතුය. ඔබ කොතරම් රහසේ තමන් බේරී වෙන කෙනෙකු සාතනය කළත් ඔබ එය කළ බව ඉබේට ම සෙසු බොහෝ දෙනාට දැනෙන්නට පුළුවන. එය දුටු කෙනෙක් නැත. එහෙත් එම අදහස නිකම්ම බොහෝ දෙනාගේ සිතට දැනෙන්නට පටන්ගනී. අප නොදැනුවත්වම අප පසුපස විශ්ව සන්නිවේදනයක් ක්‍රියාත්මක වී පවතී. කෙතරම් සඟවා කළ වරදක් වුවද නොසිතූ ලෙසින් හෙළිදරව් වන අවස්ථා කොතෙකුත් ඇත. ඇතැම් ඒවා සිතාගත නොහැකි ක්‍රමවලින් හෙළිවී ඇත. එක තැනක සිදුවන දෙය තවත් බොහෝ තැන්වලට දැනෙන විශ්ව සන්නිවේදනයක් පවත්නා හෙයිනි.

සතුරකුගෙන් නිදහස් වීමට ඇති එකම ක්‍රමය නම් සතුරු බව නැති කිරීමය. සතුරා නැති කිරීම වෙනුවට සතුරු බව නැති කළ යුතුය. ගැටීම් අඩු වනසේ ක්‍රියා කරමින් තමන්ගේ සිතෙහි පවතින 'මොහු මගේ සතුරෙක්' යන සිතීම ක්‍රමයෙන් තුනී කරගැනීම සතුරාගෙන් නිදහස් වීමේ සාර්ථක ම ක්‍රමය වේ. කවදා හෝ ඔබට මෙය කිරීමට ම සිදුවේ. එය කරනතුරු සතුරුකම හා සතුරාත් නැති කළ නොහැක. මරාදමනු ලැබූ සතුරා නැවත ඉපදී තවත් දැඩි ලෙසින් සතුරුකම් කරයි. ඔබත් එයට එබඳුම ප්‍රතික්‍රියා කරන තුරු ඔහුට තමන්ගේ ක්‍රියා ගැණ පසුතැවීලී වීමට අවස්ථාවක් නොසැලසෙයි. ඔබගේ ජීවිතයෙහි යම් පමණ දෙනෙකු සමඟ සතුරුකම් ඇතිකර ගන්නොත් එපමණම විශ්වයේ සැරිසරන සත්ත්වයන් අතුරෙන් ඔබට සිටින සතුරන්ගේ සංඛ්‍යාව වැඩිවෙයි. යම් පමණ දෙනෙකු ඔබ මිතුරන් බවට පත්කර ගන්නෙහි නම් එපමණම දෙනෙකුගෙන් විශ්වයේ නොයෙක් තැන හමුවන මිත්‍රයන්ගේ ගණන වැඩිවෙයි. ඔබ යම් පමණ දෙනෙකුට උපකාර කෙළෙහි නම් හා යම් පමණ දෙනෙකුට පිහිට වූයෙහි නම් එපමණ දෙනෙකුගෙන් ඔබට හිතවත්ව ක්‍රියා කරන ජනසංඛ්‍යාව වැඩි වෙයි. කවර තැනක උපන්නත් එහිදී හමුවන මෙම පුද්ගලයෝ

කතුවර ස්වාමීන් වහන්සේ පිළිබඳව

සියම් මහා නිකායේ කෝට්ටේ පාර්ශවයේ මහනායක පදවිය නොබවන බෙල්ලන ශ්‍රී ඤාණවිමල මහනායක ස්වාමීන්ද්‍රයන් වහන්සේ අපේ රටේ වැඩ සිටින මහ යතිවරයන් වහන්සේලා අතරද විශේෂ උතුමෙකි. උන්වහන්සේගේ ඒ විශේෂත්වය හැම අතින්ම කැපී පෙනෙයි. ව්‍යාක්ත බව විශාරද බව ධර්මානු ධර්ම ප්‍රතිපත්තියෙහි පිහිටි බව පමණක් නොව හැම අතින්ම ආදර්ශවත් බවක් ද දක්නට ලැබෙයි. උන්වහන්සේ පලපුරුදු දක්ෂ ගුරුවරයෙකි. පරිපූර්ණ උගතෙකි. භාෂා කීපයක් එකසේ හැසිරවිය හැකි ලේඛකයෙකි. නිහතමානි වාමි ගතිගුණ වලින් ශෝභාමත් වූ මහානාහිමි තමකි.

උන්වහන්සේ මූද්‍රිත මාධ්‍යයෙන් සමාජයට බුද්ධිමය දායකත්වය ලබාදෙන අතරම විද්‍යුත් මාධ්‍ය මගින් ධර්මදේශනා හා ධර්ම සාකච්ඡා පවත්වයි. ධර්ම ශාස්ත්‍ර දෙකටත් විදේශ ධර්මද්‍රව්‍ය සේවයටත් මහානායක ස්වාමීන් වහන්සේගෙන් සිදුවී ඇති සේවය. අපමනය.

ආචාර්ය ඉන්තෘපාන ධම්මාලංකාර අනුභායක මහාසථවිරි
(බෙල්ලන ඤාණවිමල මහ නාහිමි වරතාපදාන)

මාරු වෙයි ඔහුගේ මාරුවීමෙන් හිස්වූ අසුනට වෙනත් කෙනෙක් පත්වෙයි. එතැන සිට එම තනතුරට හිමි කටයුතු කරගෙන යයි. මාරු වී ගිය තැනැත්තා ද අලුතෙන් වැඩ භාර ගත්තේ වෙනත් කෙනෙකු වැඩ කරමින් සිටි තනතුරකය තවත් වරකදී වෙනත් සේවකයන් වැඩ කරමින් සිටී. ස්ථානවලට මාරු වී යයි. එක කෙනෙකු කරගෙන ගොස් නතර කළ තැන සිට තවත් කෙනෙක් පටන්ගනී. දුම්රියක පිරිසක් නැගී යයි. නැවතුම් පලකදී කීප දෙනෙක් බැසයයි. එතනින් නැගුන මහිඳු හිස් වූ අසුන්වල හිඳගනී. දුම්රියෙන් බැස ගිය මහිඳු බස්වලට නැගී. බස්වල කලින් ගමන් කළ මහින් බැස ගිය පසු ඔවුන්ගේ ආසනවල සෙස්සෝ හිඳගනී. සසර ද මෙසේමය. රටක විසූ පරණ මිනිසුන් නැතිවී ගිය පසු වෙනත් අය වෙසෙති ඔවුන් ද නැසීගිය කළ තවත් පිරිසක් ජීවත් වෙති. නැසී ගිය අය වෙනත් රටවල හෝ එම රටෙහිම හෝ අලුත් ජීවිත පටන්ගෙන පවත්වාගෙන යයි. සියුම් ජීවිතවල ගතකරන අයට එම තත්ත්වයේ හා ඊට වඩා ඝන තත්වයේ ශරීර දරන සත්වයන් දක්කහැක. එහෙත් ඝන ශරීර දරන සත්වයන්ට සියුම් ශරීර දරන්නන් දක්ක නොහැක. මිනිසුන්ට දෙවියන් නොපෙනේ. එහෙත් දෙවියන්ට හා භූතයන්ට මිනිසුන් පෙනේ. කාටවත් වෙනත් කෙනෙකු නැතිකර දමීමට නොහැක. සමහර විට ඇතැමෙක් "මොහු මගේ සතුරාය, මොහුගෙන් නිදහස් විය යුතුය"යි සිතා වෙනත් කෙනෙකු තමා විසින් ම හෝ වෙනත් කෙනෙකු ලවා හෝ මරාදමයි. මෙය බොහෝ විට බලවත් පුද්ගලයන් අතින් සිදුවන දෙයකි. බලය වැඩිපුර ඇති නිසාය. මෙසේ කිරීමෙන් සතුරාගෙන් නිදහස් විය නොහැක. තමන් සතුරෙකැයි සැලකූ තැනැත්තා නැවතත් හමු වෙයි. ඔහුගේ සතුරුකම එයින් තවත් වැඩිවෙයි. තවත් කොපමණ වාරයක් මෙසේ මරා දමුවත් සතුරුකම වැඩි වීමත් සුලු කාලයක් සඳහා අනතුරුදායක සතුටක් ලැබීමත් හැර වෙනත් ඵලයක් ඇති නොවේ.

අද ඔබගේ බලය වැඩි නම් අද ඔබට එම පුද්ගලයා ඝාතනය කළ හැක. එහෙත් තව වරකදී ඔහු ඔබට වඩා බලවත් වියහැක. එදට ඔබ ද අසරණය. තමන්ගේ හැකියාවන් සෙස්සන් පාගා දැමීමට හෝ නැසීමට හෝ යොදාගැනීම ශක්තියට අපහාස කිරීමකි. ශක්තිය යනු විශ්වසාධාරණ දෙයකි. එය තමන් අතට වැඩිපුර එකතු වීම නිසා එය එහිම හිමිකරුවන්

විවිධ තත්ත්වයේ 'ඇස්ට්‍රල්' (Astral) ශරීර දරාගෙන සිටී. ඒවායේ පවත්නා වෙනස් කම් අනුව සමහරක් භූතාත් ම ලෙස ද සමහරක් දේවාත් ම ලෙස ද සමහරක් බ්‍රහ්මාත්ම ලෙස ද හඳුන්වනු ලැබේ. මෙය එක ලෝකයකට සීමා වී නැත. එක ලෝකයක ගතකළ සත්ත්වයකු වෙනත් ලෝකයක ජීවිතයක් ආරම්භ කිරීම හා නැවත ආපසු ඒම ද සිදුවෙයි.

මේ ජීවත්වන මනුෂ්‍යන්ගෙන් සමහරෙක් ජීවිතය අවසන් වීමෙන් පසුව දුක් බහුල වූ උපතකට පැමිණෙති. සමහරෙක් මවු කුසකට ම පැමිණෙති. සමහරු දිව්‍යාත්මයන්ට පැමිණෙත්. උපාදනයන් නැති කළ අය පිරිනිවෙති හෙවත් නැවත උපතක් ලැබීමෙන් වලකිති, යනුවෙන් බුදුහාමුදුරුවන් පැහැදිලි ලෙස මෙය පෙන්වා ඇත. මෙසේ සසර ගමන් කරන සත්ත්වයා හැමවිටම සැම ජීවිතයකදීම අද්දැකීම් ලබාගනී. ලබා ඇති අද්දැකීම්වල පමණට දක්ෂකම හා සුදුසුකම ද වැඩි වෙයි. එක ජීවිතයකදී සිත සකස් කරගත් හා සිතෙහි රූපීය දියුණු වූ ආකාරය අනුව දෙවනුව ලබන ජීවිතය වෙනස් වේ. පරිත්‍යාගය, මෙමතිය, කරුණාව වැනි උතුම් සිතුවිලි වැඩි දියුණු කර ගැනීමෙන් සැප බහුල වූ ජීවිතවලට යාමද, ලෝභය, කෝපය, ඊෂ්ඨාව වැනි නරක සිතුවිලි දියුණුවීම නිසා දුක් බහුල ජීවිතවලට පත්වීම ද සිදුවෙයි. මෙයින් කවර ජීවිතයක ගතකළත් එම ජීවිතයට අයිති ආයුෂ අනුව පමණක් එසේ විසිය හැක. ඇතැම්විට ආයුෂ ඉතිරිව තිබියදීත් අනපේක්ෂිත විපත් නිසා අතරතුරදී ජීවිත අවසන් වන අවස්ථා ද ඇත. වැඩි වශයෙන් එසේ අවසන් වූ අය නැවතත් එම මට්ටමේ ජීවිතයකට ම පත්වන බව දක්නා ලැබේ. තමන්ගේ පෙර ජාතියේ තොරතුරු කුඩා වශයේදී ප්‍රකාශ කළ දරුවන් සැමදෙනාම මෙසේ අඩු ආයුෂක් ගතකර පෙර ජීවිතය අවසන් කළ අයය.

මෙසේ සසර ජීවිත ගතකරමින් පැවැතගෙන යන උපාදානස්කන්ධ සංයුති විශාල වූ අසංඛ්‍ය වූ සමූහයක් විශ්වය පුරා ඔබ්බොබ හැසිරෙමින් හා ජීවිත මාරුකර ගනිමින් ගතකරති. කවර ශ්‍රේණියක ජීවිතයක් හෝ දරන කළ එම ශ්‍රේණියේ ජීවිත ගතකරන තවත් බොහෝ පිරිසක් හමුවේ. පෙර වතාවකදී එක්ව සිටි කෙනෙකු පසුව වතාවලදී කොතෙකුත් හමුවිය හැක. කායඝාලයක සේවයේ යෙදී සිටි සේවකයෙක් වෙනත් කායඝාලයකට

"සබ්බ ආනං ධම්ම ආනං ජිහාති"

පුණ්‍යානුමෝදනාව

ආර්චිත් ප්‍රනාන්දු පියාණන්
සහ

ටිල්ඬා ප්‍රනාන්දු මෂණියන්
දැතුල සියලු පරලෝ සැපත්
නෑදූ භිතවතුන්ට
නිවන් සුව අවබෝධ කර ගැනීමට
හේතු වාසනා වනු පිණිස
මෙම ධර්ම දානය මෙමග්‍රී පූර්වකව
සිදු කරනු ලැබේ.

මෙම ග්‍රන්ථය පරිශීලනය කිරීමට අන් අයටත් සැලසීම ද
උතුම් ධර්ම දානයකි

නියුණු කරගත් පසු මෙවැනි කවර හේ අරමුණක් සිතට ගැනීමෙන් සත්‍යාඥවෛරී විමෙන් නන්දිය නැතිවී යාහැක. නන්දිය හෙවත් අභිනන්දනය නැති කළ උපාදානය හෙවත් ස්කන්ධයන් එකිනෙක තදින් අල්ලාගැනීම නැතිවෙයි. උපාදානය නැතිවීමත් සමඟ ස්කන්ධ පස දියවීයයි, එයින් පසු සත්ත්වයෙකැයි ව්‍යවහාර කිරීමට දෙයක් ඉතිරි නොවෙයි. නැවත උපතක් සිදු නොවන හෙයින්, බුදුදහමෙහි ඉගැන්වෙන සසරින් මිදීම හෙවත් නිවන එයවේ.

නිගමනය

සේද රෙදි කැබැල්ලක වීදුරුවක් අතුල්ලන විට වීදුලිය බලයක් උපදින බව අපට දැනෙයි. ඩයිනමෝවක් කැරකෙනවිට එයින් විශාල ලෙස වීදුලිය නිපැයෙන සැවි අපි දකිමු. මෙලෙසින් විවිධ වස්තූන්ගේ ගැටීම කරණකොට ගෙන විවිධ ශක්ති විශේෂ උපදී. එම ශක්ති විශේෂයන් කීපයක් එකට මුසු වූ කළ තවත් ආකාරයක බලයක් උපදී අවේනන පද්ධතීන් දක්නා මෙම ශක්ති ඉපදවීමේ හැකියාව සවේනනයන් දරනවිට ඔවුන්ගෙන් උපදින ශක්ති විශේෂ සියුම් හා බලවත් වෙයි. රූප, වේදනා, සංකල්ප, සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන ශක්ති විශේෂ පහ ද මෙසේ උපන් ඒවාය. ඒවා එකිනෙක වැළඳගත් පසු ඒවා උපාදානස්කන්ධ වෙයි. එකිනෙක දැඩිව අල්ලා ගැනීම නිසාය. එතැන් සිට සත්ත්වයා යන නම ව්‍යවහාරයට පැමිණේ. සත්ත්වයා යන තත්ත්වයට පත්වීමෙන් පසු එක ජීවිතයක් අවසන් වුවද එම සත්ත්වයාගේ අනන්‍යතාව නතර නොවෙයි. උපාදානස්කන්ධ සංයුතිය වශයෙන් හැඳින්වෙන ශක්ති විශේෂය පැවැතගෙන යන හෙයින්, එය එක ජීවිතයක් ගොඩ නගා ගනී. එය ද අවසන් වූ පසු තවත් එකක් ගොඩනගාගනී. මිනිස් මවකගේ කුසයෙහි හටගත් ජීවයක් අල්ලාගත් විට මනුෂ්‍යයකු ලෙස පෙනී සිටී. ස්ත්‍රී ස්වභාවය ප්‍රධාන කොට වැඩෙන ජීවයක් අල්ලාගත් කළ ස්ත්‍රීයක් ලෙස පෙනීසිටී. පුරුෂ ස්වභාවය ප්‍රධානකොට ඇති ජීවයක් අල්ලාගත් විට පුරුෂයකු වශයෙන් පෙනීසිටී. නිරිසන් මවකගේ කුසයක පවතින ජීවයක් ඇසිරූ කිරීමට සිදුවුවහොත් එම වර්ගයේ නිරිසන් සතෙක් වෙයි. මවු කුසක ඇතිවූ ජීවයක් ඇසිරූ නොකර වෙනත් ඉතා සියුම් පද්ධතියක් ඇසිරූ කරගෙන ගතකරන කාලවල

තියෙන්නේ කොහිද? කොහේහෝ තිබේද? කොහේ වත් නැද්ද? යනාදී වශයෙන් ප්‍රශ්න විමසිය හැක. එහෙත් ඒවා වචන - සරඹ මිස වැදගත් කමක් ඇති ඒවා නොවේ. සත්ත්වයෙකු නිවන් දැකීමෙන් පසු තත්ත්වය ගැනද මෙම ප්‍රශ්නම ඉදිරිපත් කරති. ඒවායේ ද වටිනාකම එපමණය. බුදුහාමුදරුවන්ගෙන් ද මේ ප්‍රශ්න අසා ඇත. එබඳු ප්‍රශ්න නැගූ හික්කුන් ගැනද සඳහන් වෙයි. එහෙත් බුදුහාමුදරුවන් ඒවා "වචන - සරඹ" ලෙසින් සලකා ප්‍රතිකේෂ කර ඇත.

සසර ගමන තතර වී නම් සසරෙහි දී ලැබුන දුක්ද නැති වී යයි. එම දුක් අතරෙහි යම් ආස්වාදයක් තිබීම එයද නැතිවී යයි. එම ආස්වාදයන් අභිනන්දනය කරන තාක් දුක්ද තතර නොවේ. එම ආස්වාදයන්ට "ලෝකාමිස" යන නාමය ද බුද්ධ දේශනාවල භාවිතා කර ඇත. ආමිස නම් ඇමය. මාළුවෙකු අල්ලා ගැනීම සඳහා උභ පොළඹවා ගැනීමට දමනු ලබන්නේ ඇමය. ලෝකය විසින් සත්ත්වයන් ලෝකයෙහි රඳවා ගැනීමට දමා ඇති දේ ලෝකාමිසය. සත්ත්වයන් සසර සැරි සරන්නේ මෙම ආස්වාදයන් නිසා ඇතිවන පෙළඹීම නිසාය. කාම, රූප, අරූප යන තුන් ලෝකයේම කවර දෙයක් පිළිබඳව හෝ ඇතිවන "නන්දි" හෙවත් අභිනන්දනය තණ්හාවය. එය නැති කිරීමෙන් උපදාන සිදී යයි. උපදාන සිදුන පසු භවයක් නැත. එකී අභිනන්දනය නැති කරන මාර්ගය විවිධ ලෙසින් ඉතා දීර්ඝ ලෙස බුදු දහමෙහි විස්තර කර ඇත. ලොවෙහි ඇලුම් නැතිවන ලෙසින් හිත පුරුදු කරගැනීම කළයුතු කාර්යය වෙයි. එය කිරීම සඳහා තමන්ට සුදුසු යයි පිළිගතහැකි දෙයක් අනුගමනය කළහැක. ලොවෙහි ඇති තතු වටහා ගැනීමට බුද්ධිය තියුණු කරගත යුතුය. එය බොහෝ ජීවිත ගණනක් තුළ දියුණු කරගෙන යාමෙන් සුදුසු ප්‍රමාණය ලබා ගතහැක. එම තත්ත්වයට බුද්ධිය දියුණු වූ සත්ත්වයකු මනුෂ්‍ය ජීවිතයක් ගතකරන කල්හි සත්‍යාවබෝධය ලබාගැනීමට යොදාගත හැකි දේ බොහෝය. මළ සිරුරක් දෙස බලාසිටි හික්කුන් මාත් මේවගේමය කියා කල්පනාවට ගැනීමෙන් සත්‍යාවබෝධය ලබාගෙන ඇත. සුදු රෙදි කැබැල්ලකින් ධහදිය පිසීමින් සිට එය කිලිටි වූ සැටි බලා තවත් හික්කුන් ද, වක්කඩක වතුර බුබුදු සැදී බිඳී යන සැටි බලමින් සිටි තවත් හික්කුන් ද, සත්‍යාවබෝධය ලබා ඇත. මෙබඳු තවත් බොහෝ දේ බෞද්ධ සාහිත්‍යයෙන් සොයාගත හැක. තුවණ

නමො තස්‍ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්සා!!!

විරාමයක්මය මරණය

බෞද්ධ ඉගැන්වීම්වල ක්ෂණික මරණය හා සම්මුති මරණය යන දෙකක් දක්නා ලැබේ. ඉහත විස්තර කළ පරිදි උපදානස්කන්ධ සංයුතිය ලෙස හැඳින්වෙන ශක්ති විශේෂය ක්ෂණයක් පාසා බිඳෙමින් හා නැවත භටගනිමින් ඉදිරියට ගලායයි. ඇසි පිය ගසන කාලයක් තුළ බොහෝ වාර ගණනක් මෙය සිදුවෙයි. මේ ක්ෂණික මරණයයි. මෙය ඉතා සියුම් ශක්ති විශේෂයක කාර්යයක් වන හෙයින් ඉන්ද්‍රියයන්ට හසු නොවෙයි. එබැවින් මේ ගැණ නැකීමක් ද නොමැත. කිසියම් ජීවිතයක් පැවතගෙන ගොස් අවසන් වීම සම්මුති මරණයයි. ජීවිතයක් ඇසුරු කර ගෙන සිටි ප්‍රධාන කොටස උපදානස්කන්ධ නැමැති ශක්ති විශේෂයයි. එහි පැවැතගෙන යාමට සම්මුති මරණයෙන් බාධාවක් නැත. අපේ ඇසට පෙනෙනසේ කිසියම් තමක් හා රූපයක් දරා සිටි ජීවිතයක් නිෂ්ක්‍රීය වූ විට අපි 'ඔහු මැරුණා' යනුවෙන් සිතීමට පුරුදු වී සිටිමු. එයට මරණය යන සම්මුතියක් දෙමු. එය සෛභු අයගේ ව්‍යාවහාරයක් පමණි. අප මරණය යන වචනයෙන් අදහස් කරන්නේ මෙම සම්මුති මරණයයි. මෙය කිසියම් ජීවිතයක අවසානයකි. එයින් අවසන් වන්නේ ජීවිතයක් පමණි. උපදානස්කන්ධ සංයුතියේ නිමාවක් එයින් සිදු නොවේ. එහි ක්‍රියාවලිය සිරිත් ලෙස පැවැතගෙන යයි. එහි අනන්‍යතාව එයින් නොනිමෙයි.

උපාදානයක්කන්ධ සංයුතිය වටා වරෙකදී ගොඩනගාගත් ජීවිතය තමාය කියා ද තමන්ගේ කියා ද සිතා ගැනීමක් අපට තිබේ. බෞද්ධ ඉගැන්වීම්වල 'මානය' නමින් හඳුන්වා ඇත්තේ මෙම සිතා ගැනීමය. එසේ තමා යනුවෙන් සිතාගත් ජීවිතය සමාජ සංවිධානයේ ස්වාධීන ඒකකයක් ලෙස සෙසු අය ද පිළිගනී. මෙසේ 'තමා' යයි සිතාගෙන සිටින ජීවිතයක් නිෂ්ක්‍රීය වීම මරණය ලෙස සම්මතයේ පවතී. මරණය දුකක් ලෙස ද සැලකීමට පුරුදු වී සිටිමු. 'එකල සුමේධ කාපසයන්ව සිටියේ මම්මය'යි වදාළේ අසංඛ්‍යා කල්ප ගණනක් පසුව වැඩසිටි බුදුහාමුදුරුවන් වහන්සේය. මේ දීර්ඝ කාලය තුළ උන්වහන්සේට සිදු වූ සම්මුති මරණ සංඛ්‍යාව ගණන් නොකළහැකි එකකි. මෙතරම් සම්මුති මරණ සංඛ්‍යාවක් සිදුවීමෙන් උන්වහන්සේගේ හානි වූ දෙයක් නැත. එසේ නම් අප කාටවත් මරණයෙන් හානි වන දෙයක් තිබිය නොහැක. කොතරම් වාර ගණනක් මෙම සම්මුති මරණයට භාජන වුවත් එයින් සිදුවන පාඩුවක් නැත. එයින් පසුව ජීවිතය ආරම්භ කරන තැන, වඩා සැපවත් තැනක් වුවහොත් හානියකට වඩා වාසියක් මරණය නිසා අත්විය හැක. කරුණු මෙසේ තිබියදී මරණය ගැන මෙතරම් බියට පත් වන්නේ අවබෝධයේ අඩුකම නිසාය. අවබෝධයේ අඩුකම නිසා ඇතිකරගෙන සිටින තීරණ යන් නිසාය. මරණය ගැන බියක් ඇතිවීමට හේතු වන පොදු කරුණු මෙසේ දැක්විය හැක.

1. කායික වේදනාවන් විදීමට ඇති බිය.
2. මරණයෙන් පසුව ඇති වියහැකි තත්ත්වය පිළිබඳ සැකය.
3. තමන් අපරාධ බහුල ජීවිතයක් ගතකර තිබීම.
4. තමන් ඇලුම් කරමින් සිටි අයගෙන් වෙන්වී තනිවීම.
5. තමන් අයත්කරගෙන සිටි දේ අත්හැරයාමට ඇති අකමැත්ත.
6. තමන් වෙහෙසී උපයාගත් සම්පත් වෙනත් අය නොමිලේම හුක්කිවීදීම ගැන ඇතිවන ඊෂ්ඨාව.
7. තමන් නොසිටීමෙන් දරුවන් වැනි වෙනත් අයට කරදරයක් වෙනැසි සිහීම.

අඩුකර ගැනීමට පුරුදු වීමෙන් මෙබඳු ජීවිත වල ගතකිරීමෙන් බේරී ගමන් කළ හැක.

සසරින් මිදීම

සත්ත්වයෙකුගේ සසර සැරිසැරීම බොහෝ අතීතයේ ආරම්භ වූවකි කවදා හෝ ඒ ආරම්භ වී ඇත. ආරම්භ වීමක් තිබෙනම් අවසන්වීමක් ද තිබිය යුතුය. ඇතිවූ දෙයක නැතිවීමක් තිබීමය. සසරෙහි සැපද තිබේ. සත්ත්වයන් සසරෙහි සිටින්නේ ඒ නිසාය. සසරෙහි සැපක් නැතිනම් සත්ත්වයන් සසරෙහි නොසිටිනු ඇත. සසරෙහි දුක්ද තිබේ. සත්ත්වයන් සසරින් නිදහස් වීමට උත්සාහ කරන්නේ ඒ නිසාය. සසරෙහි දුක් නැතිනම් කිසිවෙකු සසරින් නිදහස් වීමට උත්සාහ නොකරනු ඇත. උපාදානය හෙවත් ස්කන්ධ පස එකිනෙක දැඩිව අල්ලා ගැනීම නිසා ජාතිය හෙවත් උපත සිදුවන බව හා උපාදානය නිශ්ක්‍රීය වීම නිසා උපත නතර වන බවද බුදුහාමුදුරුවන් බොහෝ දේශනාවල වදාරා ඇත. "මහණෙනි" මේ ලෝකයෙහි රසවින්දනයක් නැතිනම් සත්ත්වයෝ මේ ලෝකයෙහි නොඇලෙති. රස වින්දනයක් ඇති නිසා ම සත්ත්වයෝ එහි ඇලෙති. ලෝකයෙහි දොසක් නැතිනම් සත්ත්වයෝ ලෝකයෙහි නොකලකිරෙති. දෝෂයක් ඇති නිසාම සත්ත්වයෝ එහි කලකිරෙති. ලෝකයෙහි සැප දුක් චලිත් මිදීමක් නැතිනම් සත්ත්වයෝ එයින් නොමිදෙති." මෙයින් බුදුහාමුදුරුවන්, ලොවෙහි සැපතක් ඇති බවද ඒ සමගම දුකක් ඇති බවද දෙකින්ම නිදහස් වීමකුත් ඇති බවද උගන්වා ඇත. මේ අනුව උපාදානය නිශ්ක්‍රීය කිරීමෙන් සසර ගමන නතර වේ. රථයක කොටස් එකිනෙක වෙන්කර දැමීමෙන් පසු රථයේ ගමන නතර වන්නාක් මෙනි. සසර ගමන යමෙකුට යම් විටෙක එපා වූයේ නම් ඔහු ඒ සඳහා උත්සාහ දරණු ඇත. සසරන් නිවනත් දෙකම ඕනෑ වී සිටින අය වැඩියෙන් සිටින බව කථා කිරීමේදී හෙළිවේ. සසර ගමන නතර වීම නිවනය. සත්‍ය වශයෙන් සසර එපා වූ කෙනෙක් නිවන සොයයි. සෙවීම සතුවූදායක ලෙස කළහොත් නිවන ලැබේ. තෙල් දමන කුරු පහන දැල්වෙයි. තෙල්දැමීම නතර කළහොත් තෙල් අවසන්වීමෙන් පහන නිවී යයි. පහන නිවීමට පසුව එම ගින්න හා ආලෝකය එහෙම පිටින් නැති වූනාද? වෙන තැනකට ගියාද? ඉන් පසුව

සසර වසන කාලයේ වෙනත් අය තබාගෙන සිටි නාමයන් අතරෙන් කීපයකි ඉහත සඳහන් වූයේ. සියළුම එබඳු නාමයන් ගණන් කිරීමට ද නොහැක. ඒ සෑම මරණයකින්මත් අපේ බෝසතානන් වහන්සේට පාඩුවක් සිදු නොවූ බව සැබෑනම් මට හෝ ඔබට සිදුවන පාඩුවක් වියහැකිද?

සම්මුති මරණයේදී හෙවත් සත්ත්වයකු ශරීරයක් අතහැර දැමීමේදී උපාදානස්කන්ධ සංයුතිය (බටහිර විචාරකයන් 'Soul' නමින් හඳුන්වන පදාර්ථය) පමණක් වෙන්වන්නේ මනස දියුණු තත්ත්වයක පැවතුනොත් පමණි. එසේ වැඩිපුර ආත්මාර්ථ කාමී ජීවිත ගත කරමින් ආශාවලින් සිත වැඩිපුර කිලිටු කරගෙන වසන අය ශරීරය අත්හරින විට ශරීරයක පවතින 'Plasma' නමැති ද්‍රවයේ හරය ලෙස සලකන ද්‍රවයක් ද පිටවී යන බව නවීන වූ බටහිර පරීක්ෂකයන්ගේ අදහසය. කිර්ලියන් සොයාගත් නමුත් පසුව ඇමරිකාවේ වැඩිදියුණු කරණු ලැබූ ඡායාරූප ගැනීමේ තාක්ෂණය මගින් "ප්ලාස්මා" හරය ඡායාරූප ගත කළ හැක. අද වන විට මෙම ඡායාරූප ක්‍රමය බොහෝ දියුණුවී ඇත. "හොල්මන්" තිබෙන තැන්වල රාත්‍රියේ ස්වංක්‍රීයව ඡායාරූප ගැනෙන පරිද්දෙන් කැමරා අටවා තබා ඇත. එසේ ගත් ඡායාරූප වල එම ස්ථානයේ සිට මැරුණ අයගේ ඡායාරූප වැදී තිබේ. මෙසේ ගත් ඡායාරූපවල මුහුණුවර පවා එම තැනැත්තාගේ හෝ තැනැත්තියගේ මැරෙන්නට පෙර ගත් ඡායාරූපයකට සමානය. සෙසු ශරීරද එම ප්‍රමාණයේම ය. ආලෝකය එය විනිවිද යන හෙයින් අපට පියවි ඇසෙන් දැක්ක නොහැක. මරණයෙන් පසුත් එම තැනැත්තා හෝ තැනැත්තිය පළමු තුඩු ශරීරයේ සියුම් ප්ලාස්මික ශරීරයක් ද දරාගෙන සිටි අප මොවුන් හඳුන්වන්නේ භූතයන් හෝ ප්‍රේතයන් යන වචන වලිනි. එම තත්ත්වයේ ප්ලාස්මික ශරීර සමඟ හැසිරෙන සත්ත්වයෝ විද්‍යුත් ඡායාරූප වලට ද වැටෙති. "ආශාව වැඩිවීම නිසා ප්‍රේත ආත්මයේ උපදිනවා" යන ව්‍යවහාරයට මෙය සමානය. එහෙත් එබඳු ශරීරයන්ගේ පැවැත්ම තාවකාලිකය. වැඩිකල් පැවැත්මක් නැත. තමන් දරාගෙන සිටි ශරීරයට හා එයට සම්බන්ධ කරගෙන පැවති පුද්ගලයන්ට හා දේපල වලටත් ආශාව

සාමාන්‍ය ව්‍යවහාරය අනුව මෙම කරුණුවලින් කීපයක් හෝ අඩුවශයෙන් එකක්වත් කෙණෙකුට බලපෑම ස්වාභාවිකය. එහෙත් නිවැරදි ලෙස කරුණු පරීක්ෂාකර බලනවිට මෙයින් එකක්වත් බැරැරුම් ලෙස සැලකිය යුතු නොවන බව වටහාගත හැක. මෙම කරුණු එකිනෙක ගෙන පරීක්ෂා කිරීම මෙහිදී අවබෝධය ලබාගැනීමට උපකාර වෙයි.

1. වරින් වර විවිධ හේතු නිසා කායික වශයෙන් වේදනා විඳීම සෑම මනුෂ්‍ය ජීවිතයකටම පොදු වූ දෙයකි. ලෙඩක් ඇති වූ විට එයින් කිසියම් ප්‍රමාණයක වේදනාවක් ඇතිවේම ය. මරණයට පත්වීමේදී ද බොහෝ විට කිසියම් ලෙඩක් ඇතිවීම සිරිතය. ඇතැම් ලෙඩක් අඩු වේදනා දෙන අතර තවත් ලෙඩක් වැඩිපුර වේදනා දෙයි. මෙය මරණයට ම සම්බන්ධ ලෙස සැලකීමට කරුණක් නැත. මරණයට පෙර ද නොයෙකුත් අවස්ථාවල ලෙඩවීමෙන් මෙම වේදනා විඳ පුරුදු නිසාය. ජීවත් වීම යමෙක් බලාපොරොත්තු වෙයි නම් ඔහු ලෙඩ වීම ද බලාපොරොත්තු විය යුතුය. මරණයට හේතු වූ යම් ලෙඩක් නම් එය ද ජීවිත කාලයේ ඇති වූ වෙනත් ලෙඩකට ම සමානය. ලෙඩෙහි තත්ත්වය අනුව වැඩි හෝ අඩු වන වේදනාව ඔබට විඳ පුරුදුය. එය තමන්ට මතක ඇති වේදනාවක් බව සිතෙන විට බිය අඩු වියහැක. මෙයට පෙර ජාතියේ මරණය සිදුවන අවස්ථාවේ ඔබට දැනුනේ කෙසේදැයි දැන් සිහිපත් කළ නොහැක. මරණය දුකකැ යි නිතර පවතින ව්‍යවහාරය ද සිතට එයි. එබැවින් මැරෙන මොහොතේ බලවත් වේදනාවක් ඇතිවිය හැක යන හීතිය පවතී.

මේ පිළිබඳව විසිවන සියවසේ දෙවන භාගයේ බටහිර වෛද්‍යවරුන් බොහෝ පයෙෂ්ෂණ කොට කරුණු හෙලිකර තිබේ. "NDE" නමින් හඳුන්වන 'මරණාසන්න අද්දකීම' (Near Death Experience) පිළිබඳ එම පයෙෂ්ෂණ ඇමෙරිකාවේ ඉතා සාර්ථක ලෙස කර ඇත. ඔවුන් එම පයෙෂ්ෂණ තවදුරටත් කරගෙන යන බව වාර්තාවෙයි. මේ අතර මෝහනයට පතකොට පුද්ගලයන්ගේ මනස අතීතයට යවා නොයෙක් රටවල කර ඇති පයෙෂ්ෂණ වලින් ද මැරෙන මොහොතේ පුද්ගලයන්ට දැනුන සැටිය සොයා ගෙන ඇත. මේ සැමෙකකින් ම හෙලිවී ඇත්තේ මැරෙන මොහොතෙහි වේදනාවන් නොදැනීම සඳහා සිහිනැතිවීමක් ඉබේටම සිදුවන බවය.

මෝහනය මගින් අතීතය සිහිපත් කරවනු ලැබූ සැමදෙනා ම පාහේ මවුකුසින් බිහිවීමේ අවස්ථා අප්‍රසන්න වූ වේදනා සහිත අවස්ථාවන් ලෙස පවසා ඇතත් කිසිවකු පෙර ජාතියේ පණ යන මොහොත අප්‍රසන්න අවස්ථාවක් ලෙස දක්වා නැත. මරණය දුකක් වශයෙන් දක්වා ඇත්තේ මරණාසන්නයට පෙර එය ගැණ සිතා බියවීමත් එම අවස්ථාව සලසා දෙන රෝගාබාධ සැලකිල්ලට ගැනීමත් නිසා වියහැක. ඉවත් අනතුරකට හෝ රිය අනතුරකට හෝ සිය පණ හානි කරගැනීමට හෝ හාපන වුවත් ද අතීතය සිහිපත් කරවූ අවස්ථාවල එම සිදුවීම ප්‍රකාශ කර ඇතත් එහි දුක් සහිත හෝ වේදනාත්මක බවක් පවසා නැත. මෙයින් පෙනෙන්නේ ස්වභාව ධර්මය විසින් එම අවස්ථාවට ලබාදී ඇති සැනසිල්ලක් වශයෙන් සිහිනැති වීමක් සිදුවන බවය. නිදා සිටියකු අවදි වන්නාසේ (සුත්තප්පබුද්ධොච්චය) යන ව්‍යවහාරය බොහෝ බෞද්ධ කථා පුවත්වල ද හමුවෙයි.

2. මරණයෙන් පසු ඇතිවන තත්ත්වය පිළිබඳව ඇති බිය ද ස්වාභාවිකය. මරණින් පසු ස්වර්ගයට යන බව කවුරුත් ප්‍රතිඥා කළත් මොවුන්ට මෙය කළහැකි ද යන සැකය සිතීන් පහ නොවේම ය. මරණයට පසු ඉපදීමක් නැතැයි කවුරුත් කීවත් එහි ද සැකය සිතක ඉතිරිවේම ය. වෙනත් අයගේ පොරොන්දු දීමත් වෙනත් තාර්කිකයන්ගේ තීරණත් පසෙක තබා අපගේ බුද්ධියට දෙනා පරිදි මෙය වටහා ගැනීමට උත්සාහ කළහොත් වඩා විශ්වාසදායක තීරණයකට එළඹියහැකි වෙයි. බුදුහාමුදුරුවන් ද මෙම මතය දරා සිටි බව සමහර දේශනාවලින් පෙනේ. මනුෂ්‍යයන් වරදින් ඇත්කර තැබීමේ උත්සාහය නිසා පරලොව ගැණ වැඩියෙන් බිය ඇතිකරන ප්‍රකාශයන් ආගමික ඉගැන්වීම් තුළට ඇතුළත් වී ඇතිබව සැලකියහැක. ඉතා සුළු දේවල් පවා බියකරු විපාකවලට හේතු වන බව එම ප්‍රකාශ අතර දක්නා ලැබේ. එයින් නුගත් අය හික්මවා තැබීමට රුකුලක් ලැබේමය. වැටහීමේ නුවණ දුර්වල අය සංවරයේ තබා ගැනීමට දඬුවම පිළිබඳ හිතිය උපකාර වෙයි. දඬුවමක් ලැබෙතැයි බියක් ඇති කරවීම වැටහීමේ නුවණ අඩු අය හික්මවීමට ඉතා ප්‍රයෝජනවත් වෙයි.

විශ්ව ධර්මතාවේ දක්නා ලක්ෂණය අනුව එහි ක්‍රියාකාරිත්වය නැඹුරු වී ඇත්තේ දඬුවමට වඩා යහමග පෙන්වීමට ය. සත්ත්වයකු සසර ගමන

වුවත් වැඩිහිටියන්ට දැන්වීමෙන් තමන්ට අවශ්‍ය දෙයක් මහන්සි නැතිව ලබාගතහැක. තරුණ වියට පැමිණ පවුලක් වූ පසු සියල්ල තමන් බලාගතයුතු වෙයි. මෙසේ එක ජීවිතකයකදීම වයසේ වෙනස්කම් වලින් සිදුවන පාඩු මරණයෙන් සිදු නොවේ. එබැවින්ම මරණයෙන් සිදුවන වෙනස්කම්, තරුණ වියට පත්වීමෙන් ද ඉසකේ පැසීමෙන් ද දැන් වැටීමෙන් ද විශ්‍රාම යාමෙන් ද සිදුවන වෙනස්කම් වලට විශේෂ දෙයක් නොවේ. පොඩි දරුවකු වූයේ යම් සේද තරුණයකු මහල්ලකු වූයේ යම්සේද මහල්ලකු නැවත ඉපදී දරුවකු වන්නේද එසේම ය. එකම චක්‍රයක පෙරලී ගෙන යාමේදී දක්නා විවිධ අවස්ථා පමණි.

මරණය විශේෂ සන්ධිස්ථානයක් ද නොවේ. තමන්ගේ ම කුඩා කාලයේ ගත් ඡායාරූපයක් දෙස බලන්න. නැතිනම් වෙනත් වැඩිහිටියකුගේ කුඩා කාලයේ ගත් ඡායාරූපයක් බලන්න. ඔහුගේ ම අද ගත් ඡායාරූපයක් එයට ලංකර බලන්න. ඒ දෙකෙහි ලොකු වෙනසක් දක්ක හැක. මේ වෙනස සිදුවූයේ කවදා ද? කවදා හෝ එක දවසක නොවේ. දවස් කීපයකදීත් නොවේ. මේ වෙනස් වීම සැම ක්ෂණයක් පාසාම නොනැවතී සිදු වූවකි. එහෙත් එය අපට පැහැදිලි වන්නේ වෙනස් කම් කෝටි ගණනක් සිදුවූවාට පසුවය. රූපධර්මයන්ගේ ආයුෂ විත්තක්ෂණ දාහතකැයි දක්වා ඇත. සෑම විත්තක්ෂණ දාහතට ම වරක් බැගින් මැරෙමින් උපදීමින් ගොස් ඇත. අපේ ඇසට වෙනස පෙනෙන්නේ එබඳු මරණ කෝටි ගණනක් සිදුවූවාට පසුවය. අප අද බිය පළකරන සිදුවීම හඳුන්වන්නේ සම්මුති මරණය නමිනි. එය තමන් සතු දෙයක් නොවේ. අවට සිටින අයගේ සම්මුතියකි. අප මෙම ශරීරය අතහැරිය පසු අසවලා මැරුණා යනුවෙන් සෙස්සෝ කියති. එය ඔවුන්ගේ සම්මුතියයි. උපාදානස්කන්ධ සංයුතියේ ස්වාභාවික ගමන වෙනස් වූයේ නැත. වෙනත් අය කෙසේ හඳුනා ගත්තත් ඔබ ඔබම ය. සුමේධ තාපසයා මැරුණේය. සේනක පඬිතුමා මැරුණේය. පුරෝහිත බ්‍රහ්මණයා ද මැරුණේය. බරණැස් රජ ද මැරුණේය. වෙස්සන්තර රජතුමා ද මැරුණේය, එහෙත් බෝසතාණන් වහන්සේ බෝධි සම්භාර පුරමින් ඉදිරියට ගොස් බුදුබව ලබාගත්සේක. බෝසතාණන් වහන්සේට

වීම නිසා ගණන්ගනු නොලැබේ. එහෙත් ඒවායේ සත්‍යතාව බොහෝ පුරාණයේ පවා විශ්වාස කර ඇත. මේ සියල්ලකින් ම පැහැදිලි වන්නේ පෙර ජාතිවල අපට යමක්, අපගේ ඕනෑකම් සපයාගැනීම සඳහා තිබුණා නම් ඒවා කොතැන උපන්නත් වෙනත් ස්වරූපයකින් හෝ ලැබෙන බවය. එසේ නම් මේ දේ මට නැතිවී යනවාය කියා දුක්වීමට කරුණක් නැත. උපන් කෙණෙකුට මරණය කවදා හෝ අනිවාර්ය ලෙසම ලැබෙන දෙයකි. එසේ නම් එය කවදා ලැබුණත් දුක්වීමට දෙයක් නැත. ඇදිරි වැටෙන විටම නිදිමක වී නින්ද ගියත් රැබෝ වනතුරු සෙල්ලම් කරමින් විනෝද වී නින්දට වැටුනත් පසුවදා අවදි වන විට වෙනසක් නැත. එසේම මරණයට පත්වන වේලාව ඉක්මන් වීම හෝ පසුවීම විශේෂයෙන් සැලකිය යුත්තක් නොවේ. ඉක්මනින් ඕනෑකමින් ළංකර ගත්තත් දැඩි උත්සාහයක් හා දුකක් දරමින් සුලු කාලයකට දික්කර ගත්තත් එහි වැදගත්කම සුලුය. කවර අවස්ථාවේ මළත් නැවත ඉපදීමත්, සිරිත් පරිදි සිදුවන ඉදිරි ගමන යාමත් නොනවතින හෙයිනි. එබැවින් තමන්ගේ හෝ වෙනත් කෙනෙකුගේ හෝ මරණය කම්පාවට සුදුසු නැත. තමන්ගේ පවුලේ කෙනෙකු මළ පසු ඔහුගෙන් හෝ ඇයගෙන් තමන්ට ලැබෙමින් තුබූ හෝ ලැබෙන්නට තිබුණ ප්‍රයෝජනයක් නැතිවීම නිසා දුක්වීමට ඉඩක් ඇත. තමන්ගේ බඩුවක් නැති වීමෙන් ලැබෙන දුකක් මෙනි. එහෙත් මළ තැනැත්තාට පාඩුවක් සිදුවීණැයි සැලකීමට නම් කරුණක් නැත. එහෙත් ළපටිකම නිසා තත්ත්වය වටහා ගත නොහැකි වීම නිසා හඩන්ට පුළුවන. මගේ ගුරුහාමුදුරුවන් අභාවප්‍රාප්ත වන විට මගේ වයස විස්සක් විය. මම එදා හැඳුවෙමි. මගේ පියාගේ අභාවය සිදු වූයේද එම වමසේදීමය. එදත් මම හැඳුවෙමි. එයින් මා හැඳුවේ මට විදීමට සිදුවිය හැකි පාඩුවක් නිසා නොවේ. එවැන්නක් පැවැත්තේම නැත. එදා මා හැඳුවේ මන්දැයි කල්පනා කරන විට මට අද දැනෙන්නේ හුරතල් බෝතික්කකු කැඩීයාම නිසා හඬන කුඩා දරුවකුගේ ක්‍රියාව මෙනි. මගේ මෑණියන් අභාවප්‍රාප්ත වන විට මගේ වයස හතළිස් හතරකි. මා එදා හැඳුවේම නැත. කුඩා කාලයේ කෙනෙකු වැඩිහිටියන් සුරතල් කිරීම සිරිතය. තමන්ගේ මුහුණ ටිකක් වෙනස් කරගත් පමණින් හෝ කඳුලක් හෙලූ පමණින් ඕනෑකරන දෙයක් ලබාගැනීමට එදා හැකියාව ඇත. එහෙත් ගැටවර වයසට පැමිණෙන විට එම වාසිය නැති වී යයි. එදා

කරන්නේ ඉදිරියටය. ආපස්සට නොවේ. කුඩා කළ උගත් දෙය හා වරකදි ලබාගත් අත්දැකීම් පසු කාලයේ දියුණුවට උපකාර වෙයි. අත්දැකීම් වැඩිවීමෙන් දියුණුවක් මිස පිරිහීමක් ඇති නොවෙයි. මේ ස්වභාවය ප්‍රත්‍යක්ෂ වශයෙන් අප දකින දෙයකි. ඊයේ ලැබූ අත්දැකීම් අදටත් අද ලබන අත්දැකීම් හෙටටත් උපකාර වෙමින් ඉදිරියට යන සැටිය අපට ප්‍රත්‍යක්ෂය. අපට ප්‍රත්‍යක්ෂ දෙයක් කවුරුත් නැත කීවත් අපි නොපිළිගනිමු. අද දවසේ ලබන අත්දැකීම් අනුව හෙටට ඇතිවන දියුණුව මෙන් මෙම ජීවිතයේ ලබන අත්දැකීම් නිසා මතු ජාතියට දියුණුවක් ඇතිවන බව පිළිගත යුත්තකි. එම ඉදිරි ගමන සසර පිළිබඳව එලෙසම පැවතීම නිසැක දෙයකි. එහෙයින් මෙම ජාතියේ තත්ත්වයට වඩා මෙයින් පසුව ඇතිවන ජාතියක තත්ත්වය දියුණුවී පවතිනු ඇත. අප අද දරා සිටින්නේ මෙසේ දිගුකලක් ලබාගත් අත්දැකීම්වල ප්‍රතිඵලයයි. කුඩා දරුවා තරුණයෙක් වී වැඩිහිටියකු බවට පත්වනු මිස වැඩිහිටියකු තරුණ වී කුඩා දරුවකු බවට පත්වන සිරිතක් නැත. මේ නිසා විශ්ව ධර්මතාව අනුව ඉහලට ගමන් කිරීම ගැන අපට සැක සිතීමට හේතුවක් නැත. අප තිතරම දකින්නේ කුඩා පැලයක් වැඩෙමින් ගොස් ලොකු ගසක් වන බවය. ලොකු ගසක් ආපසු අවුත් පැලයක් බවට පත්වන තැනක් අපි නොදකිමු. අප ගතකරන ජීවිතයත් එසේමය. සසර ගමනත් එසේමය. මෙය විශ්වයේ ඇති ධර්මතාව හෙයිනි. එක ජීවිතයකදී ලබාගත් අත්දැකීම් ද රැගෙන තවත් ජීවිතයකට යමු. මෙයින් පහළට යාමක් සිදුනොවෙයි. ස්වාභාවිකව යන්නේ ඉහලටමය. මෙම විශ්ව ධර්මතාව අනුව ඔබට බලාපොරොත්තු විය හැක්කේ මරණින් මතු පහත් තත්ත්වයකට යාම නොව කිසියම් ප්‍රමාණයක දියුණුවක් ඇති තත්ත්වයකට යාමය මෙය සත්‍ය වන නමුත් මෙයට තවත් එකතු කළයුතු දෙයක්ද ඇත. පුද්ගලයාගේ හැසිරීමවල බලපෑම් මෙහිදී අමතක නොකළ හැක. ගඟක් පහලට ගලායාම ධර්මතාවය. එහි සැකයක් නැත. එහෙත් වැටී බැඳීම නිසා වෙන පැතිවලට ගමන් කරන සැටිත් ඇතැම් තැනක පල්වෙමින් සීමිත කාලයන් සඳහා තතර වී සිටින සැටිත් දක්කහැක. මෙලෙසින් පුද්ගලයා විශ්ව ධර්මතාවට පටහැණිව ක්‍රියාකිරීම නිසා සීමිත කාලයන් සඳහා දුක් බහුල ජීවිතවල ගත කිරීමට සිදුවන බව නිසැකය. ජීවත් වන කාලයෙහි වුවද එවැනි ක්‍රියා නිසා සිරගෙවල වාසය කිරීමට හා වෙනත් පීඩාවන්ට භාජන වීමට සිදුවන

පෑටි දකගත හැක. මරණින් මතු වුවද එසේය. මනුෂ්‍යයින් මරණින් මතු කිරීමෙන් ජීවිතවලට නොයකැයි මෙයින් අදහස් නොකෙරේ. මනුෂ්‍යයකු කිරීමෙන් හැසිරීම හා නිරිසන් සිතුවීම් දියුණු කිරීම එම පව්වල බලපෑමෙන් කිරීමෙන් හෝ වෙනත් අපායවල උපත ලැබීම සිදුවීමය. ඒවායේදී ලැබෙන පීඩා නිසා දඬුවම් ලැබූ ඔහුට තමන් ඒකෙක් ලබාසිටී දියුණුවට සමාන තත්වයක් ලැබිය හැක. සෑප පහසුකම් ඇති ලොකු ගෙයක් සාදාගෙන පෑප වාහන ඇතිව සේවකයන්ගේ හා අනුකූල වූ පවුලේ සාමාජිකයන්ගේ උපස්ථාන ලබමින් ජීවත් වූ කෙනෙකු පස්වසරකට බන්ධනාගාර ගත වුවහොත් එම කාලය ගතවූ පසු ඔහු නැවතත් පළමුව සිටී තත්ත්වයට පත්ව ජීවත් වන්නාක් මෙනි. විශ්ව ධර්මතාවට පටහැණිව ක්‍රියා කිරීමෙන් ආවත් වී ජීවත් වූවා නම් බන්ධනාගාරගත නොවී දිගටම විසිය හැකි වන්නාසේ මරණින් මතු ද දුක් බහුල ජීවිතවලට නොවැටී සසරෙහි ද ගමන් කළහැක.

ආගම්වල අනුගාමිකයන් වරදින් වලකා ගැනීම සඳහා පසුකාලවල ආපාත්පත් ලියූ ආචාර්යවරුන් ඉතා සුලු වරදකට වුවත් අපායේ වැටෙන්නාසේ හැඟෙන පරිදි ධර්ම විස්තරයන් කර ඇත. ඇතැම් විට හක්තිය උඩ ඇති කපාන්තර ද ඒවාට උදාහරණ වී ඇත. මේවායින් මනුෂ්‍යයන් තුළ අතිමානු භීතියක් ඇති වී ඇත. එම භීතිය වරදින් වැලකීමට උපකාර වෙයි. විශේෂයෙන් බුද්ධිය නොමෙරු ජනයා සඳහා ප්‍රයෝජනවත් වෙයි. මේ පිළිබඳ බුදුහාමුදුරුවන් දැරූ අදහස අංගුත්තර නිකායේ හමුවන සුත්‍රයකින් පැහැදිලි වෙයි. එහිදී උන්වහන්සේ දේශනා කර ඇත්තේ කරනු ලැබූ සුලු පාපයකට පවා අපායට යනවා නම් සසරින් ගොඩයාමට අවස්ථාවක් ම නොලැබෙන බවය. නොදියුණු අධ්‍යාත්මීය තත්ත්වයන් ඇති අයට මිස වෙනත් අයට සුලු පවකින් දුගතියට යාමට සිදු නොවන බව එහි සඳහන් වෙයි. මෙයට උපමාවක් ද එහි දක්වා ඇත. "මහණෙනි, වතුර කොප්පයකට ලුණු පුපුරක් දමුවොත් කුමක් වේද" යි උන්වහන්සේ විමසුව විට "ස්වාමීනි, එහි වතුර ලුණු රස වේ" යයි හික්මුන් වහන්සේ පිළිතුරු දුන්හ. "මහණෙනි, එපමණම ලොකු ලුණු පුපුරක් ගංගානම් නදියට දමුවොත් කුමක් වේද" යි විමසූ විට එහි ජලයේ සිදුවන වෙනසක් නැතැයි හික්මුන් වහන්සේ පිළිතුරු දුන්හ. මෙසේම දියුණු සිතක් ඇත්තාට සුලු වූ පාපයකින් අපායට යාමට සිදු නොවන බව මෙහිදී දේශනා කර ඇත.

ජීවිතයක් අවසානයේ ලබන විවේකය භීතියක් ලෙස සැලකීමට වඩා කිසියම් පහසුවක් ලෙස ද සැලකීමට සුදුසුය. රාත්‍රී නින්දට වැටීමෙන් සියල්ල අමතක කිරීමට සිදුවීමය. නින්දෙහි ගතකරන කාලය තුළ තමන් සතුවී පවතින සියලු දෙය පිළිබඳව ඇති කල්පනාවන් තතර වී ඇත. ඒ කිසිවකින් සතුවීමක් ද නැත. තිබෙන කරදරයකින් කණගාටු වීමක්ද නැත. එහෙත් නින්දට යාමට කිසිවෙක් බිය නොවෙයි. මරණය පිළිබඳවත් පැවැතිය යුත්තේ එලෙස මය. රාත්‍රී නින්දේදී ලොව අත්හරින තැනැත්තාට පසුවදා උදේ අවදි වූ පසු ලොවක් දක්නට ඇත. මෙලෙසම මරණයට පත්වීමෙන් ලොව ම අත්හරින තැනැත්තාට ද නැවත උපත ලබා කල්පනාව ඇතිවී බලනවිට ද ලොවක් ඇතිබව හමුවේ. එය අලුත් ලොවක් නොවේ. ඔහු කවදා හෝ පෙර වතාවක අද්දකිම් ලබාගත් ලොවකි. කලකින් නුදුටු නිසා අමතකවී ඇති බොහෝ දේ නැවත මතකකර ගැනීමට සිදුවෙයි. තමන් කලින් දකිද්දී නොතිබුණ අලුත් දේවල් එහි තිබිය හැක. ඒ ටීක නැවත උගතයුතු වෙයි. මෙම රටෙහිම මරණයට පත් වී ඉක්මණින්ම මෙහිම උපන් අය වෙන්නම් ඔවුන්ට බොහෝ දේ හඳුනාගැනීමට ද පුළුවන. පවුලේ සිටි අය වැනි ආසන්න පුද්ගලයන් මෙසේ හඳුනා ගත් අවස්ථා ද බොහෝ විට අසන්ට ලැබේ. පෙර සිටි පළාතේ එම සමාජයෙහිම ඉක්මනින් නැවත වරක් උපන් අය වැඩිවශයෙන් පෙර ජාතියේ තොරතුරු කුඩා කාලයේ පවසති. ඔහු ඉපදී යමක් හඳුනාගන්නා වයසට පත්වන විට වටපිට බලන ඔහුට පෙනෙන්නේ අවුරුදු කීපයකට පෙර තමා ඇසීරූ කළ දේවල් මය. එබැවින් අතීත මතකයක් වහා අලුත්වැඩියා විය හැක. පුනරුත්පත්තියෙන් පසු පෙර ජාතිය සිහිපත් කරන කුඩා ළමයින් වැඩි කොටසක් එයට කලින් ජාතියේ එම රටෙහිම විසූ අයය.

මෙවර උපතට පෙර උපත ලබා සිටියේ මේ හැඩහුරුකම් නොමැති ලෝකයක නම් මෙහි උපත ලබා වැටහීම ඇති වී වටපිට බලනවිට තමන්ට පෙරදී පුරුදුව තුබූ දේවල් කිසිත් හමු නොවන කල ඒවා අමතක වී යයි. පෙර පුරුදු ඒවායින් සුලු කොටස් කලාතුරකින් දුටුව ද ඒවා ගලපා ගැනීමට නොහැකි වෙයි. එයින් ඒවා ද ක්‍රමයෙන් මැකීයයි. පෙර ජාතිවල හමු වූ එවැනි සිදුවීම් කැබැලි අපට සිහිනයෙන් ද සමහර විට විවේකව සිටින වේලාවල ද සිහිපත් වෙයි. ඒවා ද එකට ගලපා ගැනීමට නොහැකි

මෙසේ සසර ගමන් කරන අතර, වරකදී බමුණකුගේ භායනීවගේ කුසෙහි පිළිසිඳගත්හ. බමුණු ගෙදරක උපන් හෙයින් ඔහු බමුණෙකැයි සෙස්සෝ හඳුනාගත්හ. උපන් ටික දිනකින් ඔහුගේ පියා ඔහුට සේනක යයි නමක් තැබීය. පෙර ජාතිවල දී තුවණ දියුණුකර තුබූ නිසා ඔහු තුළ පැවැති විශේෂතා නිසා දක්ෂ දරුවෙකැයි සෙස්සෝ ඔහු හඳුනාගත්හ. තරුණ වයසට පැමිණෙද්දී ඔහු තක්ෂලා නුවර දිසාපාමොක් ඇදුරා වෙත යවනු ලැබීය. එහිදී ඔහු දක්ෂ උපාධි අපේක්ෂකයෙකැයි හැඳින්වී සිටියේය. ඉගෙනුම අවසන් කොට ආපසු පැමිණි ඔහු හඳුන්වනු ලැබුවේ සේනක පඬිතුමා යන නාමයෙනි. රටේ රජතුමා ඔහු ප්‍රධාන විනිශ්චයකාරයා ලෙස පත්කළේය. එයින්පසු ඔහු හැඳින්වූනේ ධර්මාධිකරණ නායක නමිනි. ඔහු සිය තනතුරේ කටයුතු ඉතා නිවැරදි ලෙස කිරීමෙන් උසස් නමක් ගොඩනගා ගත්තේය. වැඩිපුර වැටුප් ලැබීම නිසා ධනවතෙක් ද විය. මහලු වයසට පැමිණි ඔහු එම ජීවිතයෙන් සමුගත්තේය. ඉන් පසු තවත් තැනක උපත ලැබීය. එහිදී ඔහු සේනකන් නොවේ. බමුණෙකුක් නොවේ. ධර්මාධිකරණනායක ද නොවේ. කලින් අයත්ව තුබූ ධනයේ හිමිකාරයා ද නොවේ. එහෙත් පුද්ගල අනන්‍යතාව තිබිණ. මෙලෙසින් කොතරම් වාර ගණනක් පාසැල් ගියේද? කොතරම් ශරීර ගණනක් ආහාරයෙන් පෝෂණය කොට ලොකුමහත් කළේද? එබඳු කොපමණ ශරීර මහ පොලවේ තැන තැන දමා ගියේද? එම ශරීර අත හැරීමෙන් එතුමන්ට සිදුවූ පාඩුවක් නැත. එක එක ජාතියේදී උපයාගත් ධනය ඒ ඒ තැන්වල ම වෙනත් අයට අතහැරදමා යාමෙන් සිදුවූ අගහිඟයක්ද නැත. ගමන නොනැවති සිදුවිය. දවල වැඩ කොට රාත්‍රිය විවේක ගනී. පසුදා උදේ අවදිවී නැවතත් වැඩ පටන්ගනී. එම දවල් කාලය ගෙවූන පසු නැවතත් විවේකයට යයි. මෙපරිද්දෙන් ම ජීවිත කාලයක් වැඩ කෙට කිසියම් අවස්ථාවක දෙනෙත් පියාගෙන විවේකයට බසිමු. එයින් පසු එම ශරීරය හා උපයා තුබූ දේපල වෙන අය භාරගෙන පුදුසු දෙයක් කරගනිති. එහෙත් ඔබ එතැනට ආවාසේ ම පිට වී ගියෙහිය. එහිදී උපාදානස්කන්ධ සංයුතියට එකතු වූ අද්දකීම් ද පිරිසිදු හා අපිරිසිදු කම් ද එයින් පසු දරාගන්නා ශරීරයෙහි වෙනස්කම් ඇතිවීමට හේතු වෙයි. අවුරුදු තිහ හතළිහක් හෝ සමහර විට එයටත් වඩා වෙහෙසි වැඩ කළාට පසුව කිසියම් කාලයක විවේක ගැනීමක් අවශ්‍යමය.

මේ තත්ත්වය මත බොහෝ මනුෂ්‍යයන් අපායට යාමට සුදුසු තත්ත්වයේ නොසිටින බව සිතාගත හැක. සෝතාපත්ති මාර්ගයට පත්වූ තැනැත්තා එයින් පසු අපායේ නූපදින බව බොහෝ තැන් වලදී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කර ඇත. එහෙත් උන්වහන්සේගෙන් කිසි ලෙසකින් සිදු නොවන වැරදි වශයෙන් දක්වා ඇත්තේ කරුණු සයක් පමණි. ඒ අනුව වෙනත් පාපයක් උන්වහන්සේගෙන් සිදුවන්නේ නැතැයි වදාර නැත. එහෙත් උන්වහන්සේ අපායේ නූපදින බව ස්ථීරව ම වදාරා ඇත. මෙවැනි දේශනා අනුව සුලු පවක් නිසා ද මරණින් මතු අපායට යාමේ හිතිය සාධාරණ නැත. අපායට නොගියත් මෙම ජාතියේ හෝ පසුව ලබන ජාතියකදී හෝ සුලු පවක පවා විපාක ඇති විය හැක. සුලු පාපයන්ගේ විපාකයක් නැතැයි මෙයින් අදහස් නොකෙරේ. මරණය ගැණ සිකන විට මතු උපත ගැණ මෙයින් බිය නොවීමට කරුණු ඇති බව පමණක් මෙයින් අදහස් කරනු ලැබේ.

3. තමන් අපරාධ බහුල වූ ජීවිතයක් ගතකර තිබීම සැබවින්ම මරණයෙන් මතු ලබන ජීවිතය ගැණ බිය වීමට කරුණකි. එහෙත් වරද වැටහුන අවස්ථාවේ සිට කිසියම් කාලයක් සිතෙහි යහපත් සිතුවිලි වැඩි දියුණු කිරීමෙන් එවැනි අය ද පරලොව දුගතියෙන් ගැලවුන අවස්ථා ඇත. අලුගෝසුකම රැකියාව වශයෙන් කළ අයකු මෙලෙස පාපයෙන් ගැලවීමේ පුවතක් බෞද්ධ සාහිත්‍යයේ හමුවෙයි. සමාජ රටාවට අනුව එහි තමන් සිටින තැනට අනුව කිරීමට සුදුවන වැරදි ද ඇත. අංගුලිමාලයන් දහස් ගණන් මිනිසුන් ඝාතනය කළේ ගුරුවරයාගේ නොමඟ යැවීම නිසාය. එලෙසින් පරිසරයේ බලපෑම් පුද්ගලයාගේ නිදහසට කරුණු විය හැක. තමන් දරණ තත්ත්වය අනුව මගහැරිය නොහැකි නපුරු ක්‍රියා ද ඇති වෙයි. රටක පාලනය කවුරුන් විසින් හෝ කළ යුතුය. රජකම කරන තැනැත්තා මිනීමැරීම පාපය කැපී සලකා අපරාධකාරයන් ට හා මිනීමරුවන්ට දඩුවම් කිරීමෙන් වැලකී සිටියහොත් එයින් සිදුවන්නේ යහපත් මනුෂ්‍යයන්ට මරණය පැමිණ වීමකි. රජුගෙන් දඩුවම් ලැබෙතැයි බියක් නැතිනම් අපරාධකාරයෝ තවතවත් අහිංසක මිනිසුන් මරමින් දේපල පැහැර ගනිමින් සිටිති. එයින් යහපත් මනුෂ්‍යයන් මැරුම් කන්නේත් පීඩාවට භාජන වන්නේත් රජු නිසි දඩුවම් නොකරන නිසාය. ධර්මාශෝක රජ

තමන්ගේ පාලනයේදී මරණ දණ්ඩනය නතර කළේ නැත. ඔවුන්ට මරණ දඩුවම දීමට සිදුවීම ගැණ තමන් කණගාටු වන බව පවසා ඔවුන්ගේ නෑයන්ට ඔවුන්ගේ පරලොවට කළයුතු පින්දහම් කරන ලෙස අශෝක රජු ශිලාලේඛනවල ලියවා තිබේ. මෙසේ කිරීම නිසා එතුමන් පවිකාරයකු ලෙස සලකා ද නැත. රජකම කරන තැනැත්තාගේ වගකීම ඔහුගෙන් ඉටු නොවුවහොත් මහා ජනතාව පීඩාවට පත්වන බව මෙහිදී සැලකිල්ලට ගැනී ඇත. මෙබදු හේතූන් නිසා ප්‍රාණඝාතයන් වුවද බැරෑරුම් නොවන අවස්ථා අත. මොනවා හෝ සුදු පාපයක්වත් සිදු නොවනසේ ගිහි ජීවිතයක් පවත්වා ගෙනයාම නොකළහැකි වැඩකි. පුද්ගලයෙකුට අපරාධ බහුල වූ ජීවිතයක් ගත නොකර සිටීම අපහසු නැත. කුලියට මිනීමැරීම, මංකොල්ලකෑම, විනෝදයට දඩයම් කිරීම, වෙනත් අයගේ පවුල්වලට මැදිහත් වී ඒවායේ සාමය නැතිකිරීම වැනි දේවලින් තොරව ජීවත් වීම අමාරු දෙයක් නොවේ. කෙසේ හෝ වැරදි වැඩි වශයෙන් කර ඇති කෙනෙකුට වුවද හැකිතාක් ඉක්මන් අවස්ථාවක සිට සිතෙහි කරුණාව හා මෛත්‍රීය දියුණු කරගතහොත් අනාගතය ගැණ බිය බොහෝ දුරට අඩුකර ගතහැක.

4. තමන් අසුම් කරන අයගෙන් වෙන්වීම මෙම ජීවිතයේ වුවත් දුකකි. එය සිතීම ද අප්‍රසන්න ලෙස වැටහේ. තමන් මරණයට පත් වෙතැයි දැනෙන විට තමන්ගේ භාය්‍යාවගෙන් හා දරුවන්ගෙන් ද වෙනත් ආපූරු කළ හිතවත් නෑයන්ගෙන් ද වෙන් වී තනිවීමට තමාට සිදු වෙතැයි සිතීම නිසා මේ හිතිය ඇතිවේ. යමෙකුට මෙසේ සිතෙන්නේ කරුණු වැරදි ලෙස වටහාගෙන සිටීම නිසාය. ඔබ තමන්ගේ මවයයි කෙනෙකු හඳුනා ගන්නේ ඔබ ඇයගේ කුසෙහි පිළිසිඳගත් නිසාය. තවත් කෙනෙකුට පියා යයි කියන්නට පුරුදු වූයේ ඔහු එබදු ආකල්පයක් දරූ නිසාය. ඔවුන් හද දුන්නේ ඔබ දැනට දරන ජීවිතය පමණි. මෙයට පෙර වතාවේ ඔබ දරා සිටි ජීවිතය සාදා දුන්නේ ඔවුන් නොවීය හැක. මෙයින් පසුව ලබන ජීවිතය සදා දෙන්නේත් ඔවුන් නොවේ. මවුපියන් සමඟ ඇත්තේ මේ එකම ජීවිතයක ගනුදෙනුවකි. ඔබට වත්මන් ජීවිතය හදදුන් හා අවශ්‍ය උපකාර සැපයූ අයට ඔබ දිවිහිමියෙන් සැලකිය යුතුය. ඔබ තමන්ගේ එම යුතුකම නොසලකා හැරියොත් විශ්වධර්මතාව අනුව ලැබෙන ප්‍රතික්‍රියාව තම ඔබටත් ඔබ හදන දරුවන්ගෙන් නොසැලකිලි ලැබීමය. නොකළයුතු දෙය

කොට එක දවසකින් හෝ මරණය කල් දීමට උත්සාහ කරන්නේත් විශ්ව ධර්මතාව තේරුම් නොගැනීම නිසාය.

බුදුදහම අනුව සත්‍ය වූ මරණය නම් ක්ෂණයක් පාසා ඇතිවන මරණයයි. විත්තක්ෂණයන්ගේ බිඳීම් සමඟ සිදුවන මරණයයි. එය එක දිනක සිදුවන වාර ගණන, ගණන් කළ නොහැක. කෙනෙකු මහලු වී හෝ රෝගයකින් හෝ අනතුරකින් හෝ මියයාම හඳුන්වා ඇත්තේ සම්මුති මරණය ලෙසිනි. සම්මුතිය යනු වෙනත් අයගේ තීරණයයි. මියෙක් ගෙට රිංගා ගෙදර ඇති කෑම ද්‍රව්‍ය විනාශ කරන බව ඔබට දැනුනොත් ඔබ උග්‍ර සතුරෙකැයි සලකන්නෙහිය ඔබගේ භාය්‍යාව ද උග්‍ර සතුරෙකැයි කියයි. දරුවෝ ද කියති. එය ඇසූ අසල් වැසියෝ ද එසේ සලකති. කියති. එහෙත් ඔබලා ඇති කරගත් සම්මුතිය නිසා මියාගේ ඇතිවූ වෙනසක් නැත. උග්‍ර ද වෙනත් මියන්ම වැනිය. මෙසේ සම්මුතිය යනු වෙනත් අය ඇතිකර ගන්නා තීරණයයි. දරුවෙක් බිහිවී නොටිල්ලේ නැලවෙයි. ඔබ සැමම ඔහුට කියන්නේ අතදරුවා යන අරුත දෙන වචනයකි. තවකලකට පසුව ඔහුටම පාසැල් ළමයා යන නම කියන්නට පටන් ගනිති. තව කලකින් තරුණයා කියා හඳුනාගනිති. තව කලකින් ව්‍යාචිකයා ද තවත් පසුවන විට මහල්ලා කියා ද හඳුනාගනිති. එසේ ගොස් හෘදය ස්පන්දනය නතර වූ කළ මැරුණා කියා කියති. මේ සියල්ල ඇතිකරගත් සම්මත වෙයි. බොසතාණන් වහන්සේ දීපංකර බුදුරදුන්ගේ කාලයේ සිට සිදුහත් කුමරු වී ඉපදීම දක්වා මැරුණා යන සම්මතය ලැබූ වාර ගණන, ගණන් කළ නොහැක. උපන්නා යන සම්මතයට භාජන වූ වාර ගණන ද එසේම අසංඛ්‍යය. පුමේධි තාපසයන්ව සිටියේ තමන් වහන්සේ ම බව උන්වහන්සේ පිළිගත් සේක. එසේ නම් බෝසතාණන් වහන්සේ තමන් කර ගෙන යන පාරමිතා සම්පූර්ණ කිරීම හෙවත් පාරිශුද්ධිය හා ඤාණය දියුණු කරගෙන යාම දිගටම කරගෙනවුන් ඇත. මැරුණා, මැරුණා කියා සෙසු අය අනේක වාරයක් සම්මත කරන අතර උන්වහන්සේ තමන් කරන දෙය ඉදිරියට කරගෙන ආහ. එක ජීවිතයක සමාජික කළ තැන සිට දෙවනුව ලබන ජීවිතයේ වැඩ කරගෙන ගියහ. එම ජීවිතයෙන් අවසන් වනතුරු වැඩ කරගෙන ගොස් රාත්‍රියක් නිදා ගන්නා සේ මරණයෙන් විවේක කාලයක් ගතකොට නැවතත් පළමු කරගෙන ආ වැඩෙහි යෙදුනසේක.

ප්‍රකාශයක් මෙසේය. "මරණය විවේකයක් හා අලුත්වැඩියා වීමක් වශයෙන් සතුටින් පිළිගනු ලබන්නකි. පුනරුත්ථාපනය පිළිගන්නා අය, ජීවත්වීම මරණය හා නැවත ජීවත්වීම යන මේ වක්‍රය නිදාගැනීම අවදිවීම යන දෙකට සමාන ලෙස විශ්වාස කරති. අප අතරෙන් කවරෙක් රාත්‍රී නින්දට යාමට බිය වේද? ඉතා ටික දෙනෙකු හැර සෙසු සියල්ලෝම රාත්‍රිය, විවේකය හා අලුත්වැඩියා වීම ලෙස සතුටින් පිළිගනිති. ඔවුහු නින්දට යන විට පසුදා උදෑසන අවදිවී පෙරදින කරගෙන ගිය වැඩවල යෙදීමේ විශ්වාසය ඇතිව සිටිති. එදිනෙදා ලබාගත් දැනුම පසුදා මෙන්ම පසුව එන ජීවිතයේ ද ප්‍රයෝජනයට ගනිති. මිහිපිට ගතකරන ජීවිතයේ අවසාන මොහොතෙහි වුවද ඔවුන්ට පාඩම් උගතහැක. ඒවා පසුව ලබන ජීවිතයේදී එල නෙලාගැනීමට සුදුසු වන හෙයිනි. දවසේ වැඩ අවසන් වූ පසු රාත්‍රිය නින්දේ ආශීර්වාදය ගෙන එයි. මෙසේ මරණය දිග දවලක අවසානයයි. එයට පසුව ලැබෙන රාත්‍රියෙහි සෑම කෙනෙක් ම විවේක ගනී. විවේකයෙන් පසුව නැවතත් උපත නැමති "පසුදා අවදිවීමෙන්" පසුව වැඩ කිරීමට පටන්ගනී.

"නයකු පරණ වූ හැවය ගලවාදමා යන්නාසේ යයි" යනුවෙන් හමුවන බෞද්ධ ඉගැන්වීම අනුව කිවයුත්තේ දැනට දරා සිටින ශරීරය කොපුවක් ලෙසිනි. ජීවිත කාලයක් තිස්සේ විවිධ වැඩ සඳහා යොදා ගැනීමෙන් පරණ වී දිරිමි කැඩීම් සහිත වූ ශරීරය පරණ වූ ඇඳුමක් ලෙස ද දක්ක හැක. ඇඟ රැලිවැටී ඉසකේ පැසී මහලුව සිටින කෙණෙකුට මෙය වඩාත් පැහැදිලිව වැටහෙයි. පරණ වූ දිරා ගිය ඇඳුමකින් පෙනී සිටීමට වඩා අලුත් ඇඳුමකින් පෙනී සිටීම කාට වුවත් රුචි කරන්නකි. මෙතෙක් කල් දරා සිටි ඇඳුම යයි සලකා එයින්ම පෙනී සිටීමට ආශා කරන කෙණෙකුත් නොවිය හැක. පරණ වූ හැව ගලවා දමා යාමෙන් සර්පයාට සිදුවූ පාඩුවක් නැත්තාසේ ම දිරාගිය ඇඳුම වෙනුවට අලුත් ඇඳුමක් දරා ගන්නා සේ පරණ වී වැඩට යෝග්‍ය නොවූ පරණ ශරීරය අතහැරීමෙන් අපට ද ඇතිවන පාඩුවක් නැත. තමන් යම්කිසි වැඩ කොටසක යෙදී සිටියානම් දෙවන ජීවිතයේදී එතැන්සිට ඉදිරියට කරගෙන යාහැක. තමන් මරණය ගැන නොසිතන්නේත් මතක් වූ පමණින් බියවන්නේත් හැකි සියලු දෙයම

කිරීම මෙන් ම කළයුතු දෙය නොකිරීම ද දඩුවම් ලැබිය හැකි වැරදි වන නිසාය. එහෙත් ඔබගේ මරණයෙන් ඔවුන් සමඟ ඇති බැඳීම අවසන් වෙයි. එයින් පසු ඔවුන් ඔබගේ නොවන්නා සේම ඔබත් ඔවුන්ගේ නොවේ. ඔබ උපන් තැන උපන් නිසා තවත් පිරිසක් සහෝදරයන් හා සහෝදරියන් ලෙස හඳුනාගෙන සිටින්නෙහිය. ඔවුන් සමඟ ඇතිවන සම්බන්ධය ද මෙම ජීවිතයට සීමා වූ එකකි. මරණින් පසු වෙනත් අලුත් සහෝදර සහෝදරියන් ලැබීම අනිවාර්යය.

ඔබ තමන්ගේ දරුවන් ලෙස හඳුනාගන්නේ ඔබ සෑදූ ජීවයට ගත්ධම්බයන් ලෙස අරක්ගත් සත්ත්වයන්ය. ඔවුන්ගේ වර්තමාන ජීවිත පිළිබඳ වගකීමක් විශ්වධර්මතාවට අනුව ඔබට පැවරී ඇත. එය ඔබ ඉටුකළ යුතුය. එහෙත් ඔබ ඔවුන්ගේ නොවේ. ඔවුන් ද ඔබගේ නොවේ. ඔවුන්ගේ සම්බන්ධය ඇත්තේ ඔබ දරා සිටින ශරීරය සමඟය. ඔබ ශරීරය හැර ගිය කළ ශරීරය දරුවන් සතු වෙයි. ශරීරය සමඟම සියලුම දේපල ද ඔවුන් සතු වෙයි. මෙම ජීවිතය දරද්දී ඔබ සමඟ විවිධ නෑකම් දරා සිටින අය ද දැන හැඳුණුමි කම් ඇතිව සිටි අය ද ගනුදෙනු කාරයෝ ද ඔබගේ මරණයෙන් පසුව එම සම්බන්ධකම් පවත්වන්නේ ඔබ දරාසිටි ශරීරය සමඟය. ආදහණ පෙරහැරේ ඔබය කියා ඔසවාගෙන යන්නේ ඔබ අතහැරදමූ ශරීරයයි. ඔබ දැනට දරා සිටින ශරීරය අත්හැරීමෙන් පසුව වෙනත් කවර තත්ත්වයක හෝ ශරීරයක් අරක් ගන්නෙහිය. ඔබ "නමා" වශයෙන් සලකා සිටි උපාදනස්කන්ධ සංයුතිය වෙනත් ශරීරයක් ඇසිරූ කරයි. ඇතැම් විට එය වර්තමානයේ දරා සිටින්නාක් මෙන් ගොඩ නැගෙන එකක් ද විය හැක. නැතිනම් මිනිස් ඇසට නොපෙනෙන සියුම් ද්‍රව්‍යයකින් උපදින එකක් ද වියහැක. කෙසේ උපන්නත් ඔබ තනි නොවිය හැක. ඔබ උපදින සත්ත්ව නිකායේ උපන් වෙත සත්ත්වයන්ගේ ඔබ හා සම්බන්ධයන් ගොඩනැගෙයි. එබැවින් තනිවීමේ බියක් ඇතිකර ගැනීමට සාධාරණ හේතුවක් නැත. ඔවුන් සමඟ අලුත් සබඳකම් එහිදී ගොඩනැගෙන්නට ඇති හෙයිනි.

5. තමන් අයත්කරගෙන සිටි දේවල් අතහැර යාම පිළිබඳ බිය ඉතා පොදු දෙයකි. කෙනෙකු යමක් උපයා ගන්නේ එයට ආශා කළ නිසාය. උපයාගත් දෙය ප්‍රයෝජන ගනිමින් එය සමඟ සිටීම නිසා එම ආශාව

බොහෝ විට තවත් වැඩිදියුණු වෙයි. දේපලක් අයත් කර ගත් කෙනෙක් එහි අයිතිය අත හැරීමට කැමැති නොවෙයි. එහෙත් මෙහි සැබෑ කතු කල්පනාවට ගැනීමෙන් මෙය විසඳා ගත හැක. විශ්වධර්මතාවට අනුව විශ්වයේ ඇති කිසි දෙයක් කාටවත් අයිති නැත. "තමාවත් තමාට අයිති නැති ලෝකයක පුත්‍රයන් අයත් වීමක් කොයින්ද? ධනය අයත් වීමක් කොයින්ද යනුවෙන් බුදුහාමුදුරුවන් වදාළේ එයයි. මුලු විශ්වයම සෑම දෙනාටම සාධාරණය. උදහරණයක් වශයෙන් පෙළොව ගෙන බැලිය හැක. පොළොවේ එක එක තැන් මිලදී ගත් අය වූහ. බලෙන් අයත් කරගත් අය වූහ. බොරු ලිපි ලියා වඤ්චාවෙන් තමාගේ කරගත් අය වූහ. සමහරු මෙසේ අක්කර සිය ගණන් හා දස් ගණන් තමාගේ තමට සම්බන්ධ කර ගත්හ. ඔහු මළාට පසුව දරුවෝ ඒවා කොටස් කර ගත්හ. එම දරුවන්ගේත් වෙනත් අය මිලදී හෝ වෙනත් ක්‍රම වලින් සිය නම්වලට සම්බන්ධ කරගත්හ. අවුරුදු පන්සියයක් ගතවන විට කීදෙනෙක් පොළොවේ එක තැනක් තමාගේ යයි කියාගත්තාහුද? එහෙත් ඒ කාටවත් අද අයිති නැත. එනිසා එය තවමත් එසේම පවතී. ඔබ මේ පොළොවෙහි කොතරම් ස්ථාන ගණනක ඉඩම් මිලදී රැගෙන ගෙවල් සාද ඇද්ද? අතීතයේ ඔබ තමාගේය කියා ගෙවල් සාදගත් නැති තැනැත් මුලු පෙළොවේම නැති විය හැක. මහපොළොවේ සෑම බිම් කොටසක්ම වරින් වර ඔබ වගා කරගෙන හෝ වෙනත් දේ සඳහා යොදාගෙන ඇත. එහෙත් අද ඒවා ඔබට අයිතිද? ඔබ යම් දවසක මවගේ කුසෙහි පිහිටා තිබූ ඉතා සියුම් වූ කලල රූපයකට අරක් ගත්තෙහිය. එදා සිට ඔබ එය මගේ යයි සිතා ගෙන අයත් කරගෙන එය වැඩිදියුණු කරගැනීමේ අදහස ඇතිව ක්‍රියා කොළෙහිය. මවගෙන් ලද පෝෂණයත්, ඔබ එයට එකතු කළ පුණ්‍ය බලයත් හේතු කොට ගෙන එය වැඩුණේය. ඇඟ පසඟ සම්පූර්ණ වූ පසු මවුකුසෙන් බිහිව කායික උත්සාහයත් එකතු කොට ඉක්මණින් වැඩෙන්ට පටන්ගත්තෙහිය. පොළොවේ සාරය, ජලය, සෘතුගුණය හා වාතය ආධාර කරගනිමින් අදවත්තා තත්ත්වයට එම ශරීරය පත්කර ගැනීමට ඔබ කොතරම් උත්සාහ දරුවෙහිද? හොඳ ආහාර ඇතුළු කරමින් ආබාධයන්ට පිළියම් කරමින් උපද්‍රවයන්ගෙන් ආරක්ෂා කරමින්, දෙවියන් යකුන් යදිමින්, ආරක්ෂා ස්ථාන වෙත ගෙන යමින් හා තවත් බොහෝ දේ කරමින් ඔබ ශරීරය ආරක්ෂා කරගත්තෙහිය.

කොතෙකුත් දැනගන්ට ලැබෙයි. ඔබගේ දරුවන් ද මෙලොව උපන්නේ කිසියම් සුදුසුකමක් හා ශක්තියක් ලබා ගෙනය. එබැවින් ඔවුන් පිළිබඳව තමන් නැති කාලයක තොරතුරු ගැණ සිතන්ට අවශ්‍ය නැත. උනන්දුවක් දක්විය යුත්තේ තමන් ජීවත් වන කාලයේ ඔවුන්ට කළයුතු දෙයක් අතපසු නොවීම සඳහාය.

බුදුදහමේ ආභාෂය නොලත් බටහිර වෛද්‍ය ලේඛිකාවක වන ලිස් හොඩ්කින්සන් පුනරුත්පත්තිය පිළිබඳ වැදගත් විචාරණයක් කොට අවසානයේ දක්වා ඇති ඇයගේ නිගමනයෙහි තමන් ඒ වනවිට දරා සිටි අදහස මෙසේ දක්වා තිබේ. "මගේ දරුවෝ මගේ නොවෙති. ඔවුහු කල්ප ගණන් වයස් ගතවූ ආත්මයෝය. ඔවුන් පිළිබඳව මා දරා ඇත්තේ තාවකාලික වගකීමකි. වෙනත් ජීවිතයකදී ඔවුන් මගේ මවුපියන් හෝ අසල්වැසියන් හෝ මගේ නෑතාවරුන් හෝ මස්සිනාවරුන් හෝ මාමලා නැන්දලා හෝ ලෙස සිටියවුන් ද විය හැක. අපට හරිහැටි දැනගන්ට නොහැකි වූ එම සම්බන්ධය කුමක් වුවද කමක් නැත. නමුත් දැන් මට වැටහෙනවා ඔවුන්ගේ වර්ත ලක්ෂණවලට හෝ ඔවුන් මෙම ජීවිතයේදී කරන වැඩට මගේ වගකීමක් නැතිබව. ඔවුන් ගැණ වගකිවයුත්තේ ඔවුහුමය. මේ ක්‍රියාවලියෙහි මට කළහැකි දෙය සුලුය. මට කළ හැක්කේ ඔවුන්ට කැවීම ඇන්දවීම සහ සතුටුදායක නිවාස පරිසරයක් ඇතිකරදීම හා සුදුසු අධ්‍යාපනයක් ලබාදීම සඳහා උත්සාහ කිරීමත් පමණි. එහෙත් මට කවදාවත් ඔවුන් සැපවත්වීම හෝ සඵලවීම පිළිබඳව සහතික විය නොහැක."

සසර සැරසැරීම පිළිබඳව විවිධ සෙවීම කොට ඒ පිළිබඳව බෞද්ධ නිගමනයට ළංවෙමින් සිටින බටහිර කාන්තාවක් මවක් වශයෙන් මෙසේ කල්පනා කළහැකි නම් ඇය දරුවන් අතහැර මැරෙන්නේ කොහොමද කියා දුක් නොවනු ඇත.

තමන්ගේ ඉදිරියෙහි එන මරණය ගැන බිය ඇතිවීමට පොදු වශයෙන් දක්කහැකි වන්නේ ඉහත සඳහන් කරුණුය. ඒවා පිළිබඳ සැබෑ තත්ත්වය සිතට ගැනීමෙන් එබඳු බියක් ඇති නොවනසේ තමන්ගේ සිත සාදා ගතහැක. කොලොම්බියා විශ්වවිද්‍යාලයේ වෛද්‍යවරුන්ගේ රැස්වීමකදී 1978 ඔක්තෝබර් මාසයේ දේශනයක් කරමින් සිල්වියා ක්‍රැන්ස්ටන් කළ

ක්‍රියාත්මක වීම නිසාය. එසේ නම් ඔබගේ දරුවන් හා ඔබගෙන් පිහිටි ලබන සෙසු අය ද ඔබ සිටියත් නොසිටියත් එම බලයේ උපකාරය ලබා වැඩෙනු ඇත. ඔබට එළිය දුන් හිර-සඳ ඔවුනට ද එළිය දෙනු ඇත. ඔබගෙන් සිදුවීමට තිබූ සමහර වැඩ තවම ඉතිරි වී තිබුණත් ඔබ එයට වැරදිකාරයකු නොවනු ඇත. දරුවන්ගේ වැඩකටයුතු සම්පූර්ණ වීමට පෙර පරලොව යාම ගැණ කිසිවකු මෙතෙක් වරදකරු වී ද නැත. සෑම දෙනාම තමන්ගේ වගකීම්වලට බැඳී ඇත්තේ ඔහුට එය කළහැකි ප්‍රමාණයට පමණි. තමන්ගේ ශක්තියෙන් ඇත පවත්නා දෙයක් නොකිරීම කිසිවකුගේ වරදක් නොවේ. දරුවන් ඔබට අයිති නැත. මවුපියන් අපගේ දරුවා කියා සියලු දෙය ඉටුකොට ඒවායේ උපකාරයෙන් දියුණු වූ නමුත් ඒ ගැණ කිසිත් කැකීමක් නැතිව මවුපියන් නොලකාහරින දරුවන් කොපමණ ඇද්ද? තමන්ගේ මව හෝ පියා සාකච්ඡා කළ දරුවෝද වෙති. තමාට උපන් දරුවකු සාකච්ඡා කළ හෝ කැලේ හෝ වලක දමාගිය මවුපියෝ ද වෙති. එසේ ඉවත දමනු ලැබූ දරුවකු ඇතැම් විට ලෝකයේ කීර්තිමත් ජීවිතයක් ගතකළ අවස්ථාද ඇත.

බෞද්ධ සාහිත්‍යයෙහි ජීවක යන නාමය ඉතා ප්‍රසිද්ධය. වෙදකමට ඉතා දක්ෂ වෛද්‍යවරයා හඳුන්වන්නේ ජීවක යන නාමයෙනි. බුද්ධකාලයේ ජීවත් වූ ජීවක නම් වෛද්‍යවරයා එපමණම දක්ෂයෙක් විය. එදා කාට වුවත් සුව කළ නොහැකි ලෙඩක් සුව කළේ ජීවක වෛද්‍යවරයාය. මගධ රාජ්‍යයේ රාජවෙද්‍ය තනතුර දරුවේද ඔහුය. බුදුහාමුදුරුවන්ට ද වෙදකම් කළේ ඔහුය. මොහුගේ ජීවිත කථාව විනය පිටකයේ මහාවග්ග පාළියේ විවරක්ඛණ්ඩකයෙහි හමුවේ. මගධ රාජ්‍යයේ සිටි ප්‍රධානම ගණිකාව සාලවතී නම් වූවාය. ඇයගේ කුසෙහි පළමුව උපන් පුත්‍රයා මොහුය. දරුවා උපන් හැටියේ දාසියක විසින් මොහු කුණුගොඩට විසිකරනු ලැබ ඇත. ගණිකාවෝ පිරිමි දරුවන් රැක නොගනිති. උපන් හැටියේ පිරිමි දරුවන් විසිකරදමීම ගණිකාවන්ගේ සිරිත විය. මෙසේ විසිකරනු ලැබූ දරුවා, කෙණෙකු දක දරු සෙනෙහසින් ගෙන ගොස් හදාගෙන ඇත. මෙතරම් කීර්තිධර වෛද්‍යවරයෙක් වූයේ එම නැනැත්තාය. කෞශම්බී තඟරයෙහි විසූ සිටු තනතුර උසුලමින් සිටි සෝඡක ද මෙසේ ගණිකාවක විසින් විසිකර දමනු ලැබුවෙකි. අද වන තුරුත් මෙබඳු පුද්ගලයන් ගැණ

එහි තුබූ හැඩ නැති තැන් හැඩගැස්සුවෙහිය. ගඳතැන් සෝදමින් සුවද විලවුන් තවරමින් සුවදවත් කෙළෙහිය. හැලෙන දත්වලට බොරුදත් දමුවෙහිය. රැලිවැටෙන සම්, උපක්‍රමයෙන් රැලිනැති කෙළෙහිය. ආහරණ එල්ලා විසිකරු කෙළෙහිය. අලුත් අලුත් මෝස්තර එකතු කරමින් ඇඳුම් අන්දමින් දැකුම්කළු තත්ත්වයට පත් කෙළෙහිය. පිටට පෙනෙන තැන්වල වෙනත් සායම් කැවැරුවෙහිය. අලුත් අලුත් හැඩහුරුකම්වලට රැවුල හෝ රැවුල නැතිනම් කොණ්ඩය සෑදුවෙහිය. ගරීරයේ මහත වැඩිතැන් තදකර බැන්දෙහිය. මහත මදිතැන් වල කොට්ටි බැන්දෙහිය. තමන් දකින අවට සිටින සෑම දෙනාම විස්මයට පත් කිරීමට විවිධ දේ සිත සිතා එකතු කළෙහිය. මෙසේ ඔබගේ රූප සෞන්දර්යය වැඩි කිරීමට ඔබ නොගත් උත්සාහයක් නැත. මෙතෙක් නොකළේ ඔබ නොදන්නා දේ හෝ ඔබට නොකළ හැකි දේ පමණි.

ඔබ මහත්සි වී වැඩිදියුණු කරගෙන තමා ය කියා සමාජය ඉදිරියේ පෙන්වාගෙන සිටින ගරීරයන්, තමන් දරාගෙන සිටින නාමයන්, සේස්සන් ඉදිරියේ උස් තැනක තබාගැනීමට කොතරම් උත්සාහ කෙළෙහිද? හැකිතාක් දෙනෙකුට තමන් පෙනෙන සේ සැලැස්සුවෙහිය. හැකිතාක් උස් තැනකම තබා තමන්ම සෙසු අයට පෙනෙන්නට සැලැස්සුවෙහිය. තමන්ගේ නමට හැකිතාක් ලොකු විශේෂණ පද එකතු කෙළෙහිය. තමන්ගේ නම හැකිතාක් වැඩි තැනක ලියා තැබීමටත් අනුන් ලවා ලියවීමටත් වැඩිදෙනා ඉදිරියෙහි කියවීමටත් හැකි සෑම දෙයක් ම කෙළෙහිය. සෙස්සන් ඉදිරියේ තමන්ට කළ හැකි දේවල් වැඩිකර ගැනීමට දැනගත් දා සිටම උත්සාහ කෙළෙහිය. කාට හෝ වැඩක් නැති දෙයක් වුවද වෙන අයට වැඩියෙන් කිරීමෙන් නම ලොකු කරගැනීමට උත්සාහ කෙළෙහිය. වෙන කවුරුවත් නොනැගු තරම උස් කන්දකට නැගීමට කෙතෙක් උත්සාහ දරයි. මෙයින් වැඩක් වන්නේ කාටද? වෙනත් කෙනෙකු නොකළ තරම වැඩි වෙලාවක් දඟර නැටුමේ යෙදීමට කෙනෙකු උත්සාහ කරන්නේ කුමකටද? තමන්ගේ නම වැඩි දෙනෙකුට ඇසෙන සේ කියවීමට ය. වැඩිතැනක ලියවීමට ය. එයින් තමාට සිදුවූ වෙහෙස මිස කාටවත් සිදුවූ සෙතක් නැත. එහෙත් තමන්ගේ නම ලොකු කරගැනීමට මේවා ද කෙළෙහිය.

ඇතැම් විට කපටිකම් දන්නා අය ඔබගේ නමට ලොකු විශේෂණ පද එකතුකර ඔබට බැරිදේ පවා පුළුවන්දේ ලෙස ද ඔබ නොකළ දේ පවා ඔබ කළ දේ ලෙසද උස්හඩින් කියා හෝ ලොකු අකුරුවලින් ලියා ඔබලවා ඔවුන්ගේ වැඩ කරවාගනී. ඔබ එයට රැවටුණේ ඔබ එවැන්නක් බලාපොරොත්තු වූ නිසාය. වෙනත් අය තමන්ට වර්ණනාවන් නොකරන විට හෝ කරන වර්ණනාවක් තමන්ගේ සිතට මදි වන විට තමන්වත් ඒවා උස්හඩින් කියන හෝ ලොකු අකුරුවලින් ලියාගන්නා අය පවා සිටිති පදවි තනතුරු නම්බුනාම යන මේවායින් අපේක්ෂා කරන්නේ ද ඇඳුම් මෝස්තර කොන්ඩා මෝස්තර ආදියෙන් කෙරෙන දේමය. මෙවැනි දේවලින් ඔබ විවිධ ලෙසින් නම සැරසීමට උත්සාහ කෙළෙහිය. මෙසේම කොතරම් දේවල අයිතිය ඔබගේ නමට සම්බන්ද කිරීමට ඔබ මෙම ජීවිත කාලයේ උත්සාහ කර ඇද්ද? කුඩාම කාලයේ පුළුවන් තරම සෙල්ලම් බඩු තමන්ට අයත් කර තැබීමට පුරුදු වූ ඔබ මේ වනතුරුත් විවිධ තරාතිරම්වලින් එයම කරන්නෙහිය. කුඩාකල සෙල්ලම් කාර් එකකි. තරුණ වන විට සැබෑ කාර් එකකි. තවත් පසු වන විට සැප කාර් එකකි. මෙසේ කොතෙකුත් දේවල් කොතෙකුත් ගෙවල් හා ඉඩම් ඔබ තමන්ගේ නමට සම්බන්ධ කෙළෙහිය. නැතිනම් එයට උත්සාහ කෙළෙහිය.

දන් සිතා බලන්න. ඔබ මේ ක්‍රියා පද්ධතිය සසරදී කොපමණ වාර ගනණක් කර ඇද්ද?

බුදුහාමුදුරුවන් උත්තරිතර අභිඥා බලයෙන් දැක දේශනා කළ ආකාරයට ඔබ අතීත ජාතිවලදී නොදැරූ තනතුරක් නැත. අයත් කර නොගත් දෙයක් නැත. නොලැබූ අයිතියක් නැත. නූපන් තැනක් ඇත්තේ සුද්ධාවාස බ්‍රහ්මලෝක පමණි. වෙනත් කවර තැනක හෝ කවර යස ඉසුරක් හෝ ඇත්නම් ඔබ ද අතීතයේ කිසියම් අවස්ථාවක ඒවා දරා සිටි බව විශ්වාස කළ හැක. මහණෙහි, කවර තරමක හෝ සැපතක් ලබා සිටින කෙණෙකු දක්නට ලැබුන විට දිග සසරෙහි ගමන් කරන අතර මා ද මේ සැපත, විඳ ඇතැයි නිගමනයකට බැස්ස යුතුය. සසර එතරම් දිග එකක් වන හෙයිනි.⁷⁰ (සංයුත්ත නිකාය. අනමතග්ග සංයුත්ත) මෙසේ අපමණ වාරගණනක් ඔබ සැප දී හදා වඩාගත් ශරීර අද කොහිද? තමා වෙතට එකතු කළ ධනය අද කොහිද? සතුරන් සමඟ සටන් කොට ජීවිත විනාශකොට අයත් කරගත්

දෙයකි. විශ්වයේ ඇති සම්පත් සෑම දෙනාටම පොදුවේ අයත්ය. ගසක හටගන්නා පලතුරු එහි පැමිණෙන සෑම පක්ෂියාටම පොදු වන්නා සේ ලෝකයේ ඇති සෑම සම්පතක් ම පොදුය. ඔබ මෙතෙක් කල් කළේ පොදු දෙයක් තමන්ගේ අතෙහි රඳවාගෙන සිටීමය. එය සාමාජික ව්‍යවස්ථාවන්ට අනුව නිවැරදිව තිබේ. නීත්‍යානුකූල වී තිබේ. එහෙත් එය නීත්‍යානුකූල වන්නේ තාවකාලිකවය. ඔහුගේ මරණයත් සමඟම එම තැනැත්තා දරා සිටි අයිතිවාසිකම් ද අවසන් වෙයි. එයින් පසු ව්‍යවහාර නීතියට අනුව එය හිමිවන කෙනෙක් ඇත. දැන් එහි අයිතිය ඔහුටය. ඔබගේ දරුවා හෝ වෙනත් ක්‍රමයකින් හිමිකම් ලත් තැනැත්තා යමෙක් නම් එම දේපල ඔහුගේය. ඔහු භුක්ති විඳින්නේ ඔහුට ව්‍යවහාර නීතිය අනුව හිමිවූ දෙයකි. එයට ඊෂ්ඨා කිරීම අසාධාරණය.

7. තමන් තැනිවීමෙන් දරුවන්ට හෝ වෙනත් අයට කුමක් වේද කියා හෝ තමන් පවත්වාගෙන ආ ආයතනය හෝ වෙනත් වැඩපිළිවෙළක් නැති වී යයිදෝ කියා බියක් ඇති බව බොහෝදෙනා කියනු අසන්ට ලැබෙයි. එබඳු බියක් ඔබට ඇතිවීමට පෙර ඔබ එහි ඇති තතු විමසා බැලීම සැපතට හේතු වනු ඇත. මවුපියන්ගේ උත්සාහයකින් හෝ වියදමකින් අධ්‍යාපනය ලැබීමට උපකාරයක් නොලැබූ අය උගතුන් වී සිටින සැටි ඔබ දැක ඇත. එසේම මවුපියන්ගේ දේපලක පිහිටක් සුලු වශයෙන් හෝ නොලැබූ මනුෂ්‍යයන් මහා ධනවතුන් වී වැජඹෙන සැටි ඔබ දැක ඇත. දරුවන්ගේ දියුණුවට උත්සාහයක් හා එයට අවශ්‍ය සම්පත් ඇති මවුපියන් සෑම උත්සාහයක්ම දරා ඇතත් අධ්‍යාපනයක් නොලැබූ අය ද මවුපියන්ගෙන් විශාල දේපලක් හිමි වූ නමුත් එය විනාශ කරගෙන අසරණ තත්ත්වයට පත්ව සිටින අය ද ඔබ දැක ඇත. මෙයින් පැහැදිලි වන්නේ මවුපියන්ගේ උපකාරය හැර තවත් දෙයක් පුද්ගලයකුගේ දියුණුව සඳහා ක්‍රියාත්මක වන බවය. එසේම එබඳු බලයක සහාය නොලැබුන කළ මවුපියන් ගේ උත්සාහය ද වාර්ථ වනබවය. කර්මවාදී ආගම් විශ්වාස කරන අය එම බලය පුද්ගලයාගේ පෙර කර්මය ලෙස ද දේවවාදීහු දෙවියන්ගේ කැමැත්ත කියා ද තර්ක භෞතික වාදීහු කටයුතු සුදුසු පරිදි ඉටු වී තිබීම හා නොතිබීම ලෙස ද හඳුන්වති. ඔබ එයට දෙන නාමය කුමක් වුවත් එහි ක්‍රියාකාරිත්වය සෑම දෙනාම හඳුනති. ඔබ අද සිටින තත්ත්වයට දියුණු වූයේ ද මේ බලය

සනසා ගැනීමට ඇති තවත් ක්‍රමයක් නම් මෙතැනින් මැරී ගියත් නැවත උපදින තැන තමන්ට භුක්ති විදීමට දේ ඇති බව සැලකීමය. ඇතැම්විට තමන් මෙම ජීවිතයේ ගතකල රටාව අනුව මෙයට වඩා වැඩියෙන් සැප පහසුකම් ලබාගැනීමේ අවස්ථා ද මෙයින් යන තැනදී ලැබීමට ඉඩ ඇත. කොතැන උපන්නත් එතනට අවශ්‍ය දේ තිබේ. වරක් අයත්කර ගත් නිසා අයිතියක් බලාපොරොත්තු නොවී, ගිය තැනක ඇති දේවල් එදාට භුක්ති විදිනවා යන සිතුවිලිල ඇතිකර ගතහොත් මෙම බිය ද පහවී යයි.

උපයාගත් දේපල තමන්ට අයත් නැතැයි කීම තවත් විමසා බැලිය යුත්තකි. සසර දිගටම පවතින අනන්‍යතාව ගැණ මෙහි මුලදී කළ විස්තරය නැවත සිහිපත් කරමු. එම පුද්ගල අනන්‍යතාව මරණයෙන් කෙළවර නොවේ. පෙර ජාතියක් ගැණ කතා කරනවිට "මම අසවලා වී සිටියෙමි" කියන විට මම යන්නෙන් අදහස් වන්නේ එම පුද්ගල අනන්‍යතාවය. උපයන කිසි දෙයක් අයත් නොවන්නේද එයටය. මරණින් මත්තෙහි පවතින්නේද පුද්ගල අනන්‍යතාවය. වර්තමානයේ අප යමක් උපයා තබනොත් එය හිමි වන්නේ අද අප දරා සිටින නාමයට හා දරා සිටින ශරීරයටය. ඔබගේ මරණයෙන් පසු එම ශරීරය යමෙකුට අයිති වේනම් දේපල ද හිමිවන්නේ ඔහුටය. දේපල අයිති වන්නේ ශරීරය අයත් වූ තැනැත්තාට නම් ශරීරය අයිති වූ තැනැත්තාට දේපලක් හිමි වේ නම් දේපලවල සම්බන්ධය සත්‍ය වශයෙන් ඇත්තේ ශරීරය සමඟය. මළගිය තැනැත්තා භුතාත්මයකින් පැමිණ දේපල ඉල්ලුවොත් දරුවන් ඔහුට දේපල භාර නොදෙනු ඇත. මනුෂ්‍ය ජීවිතයක ම ඉපිද ධනය සිහිපත් වී පැමිණියත් දෙන සිරිතක් නැත. දැනට දරා සිටින ශරීරයට මිස භවයෙන් භවයට ගලායන පුද්ගල අනන්‍යතාවට දේපලවල අයිතියක් නොලැබෙයි. මේ හේතුවෙන් අප කොතරම් විශාල දේපලක් ආරක්ෂා කරගෙන සිටියත් ඒවා භුක්ති විදීමට හෝ මීටමොලවා ගෙන සිටීමට අපට හැකි වන්නේ මෙම ජීවිතය පවත්වාගෙන යන තුරු පමණි. එතැන් සිට කිසි අයිතියක් කිය නොහැකි දෙයක් ගැණ සිතා මරණයට බියවීමට හේතුවක් නැත.

6. තමන් වෙහෙසී උපයාගත් සම්පත් වෙනත් අය නොමිලේම භුක්ති විදීම ගැණ සිතන විට ඊෂ්ඨාවක් ඇතිවීම ද ලෙහෙසියෙන් සිදුවන

රාජ්‍ය ඔබට දැන් තිබේද? වරකදී ඔබ තමා අයත් කරගත් දෙය අද අයත් නොවන්නේ මක්නිසාද? මෙම විශ්වයේ කිසිවක් කිසිවකුට සත්‍ය වශයෙන් අයත් නැති නිසාය. බුදුහාමුදුරුවන් පැහැදිලි කළ සත්‍යය එයයි.

බුදුහාමුදුරුවන් ජීවමාන කාලයේ සැවැත් නුවර මහා ව්‍යාපාරිකයෙක් සිටියේය. ඔහු ධනය ඉපයීමට ඉතාමත් සමත්වීය. ඔහු තමන්ගේ සේවකයින්ට ද නිතිපතා ඉගැන්වූ පාඩමක් විය. ඉතා ලෝබකමින් ධනය එකතු කරන සැටිය ඔහු ඉගැන්වීය. ඔහු පෙන්නවන උදාහරණ දෙක අදුන් හෙප්පුව හා වේතුඹස යන දෙකය. වේයා වරකට ගෙන එන්නේ ඉතා සුළු පස් ප්‍රමාණයකි. එහෙත් කලකදී ලොකු වේතුඹසක් ගොඩනැගෙයි. අදුන් හෙප්පුව නම් කාන්තාවන් ඇසේ යටි පිහිටිට සැරසීම සඳහා කළු ඉරක් ඇඳීමට ගන්නා සායම් පිරවූ කුඩා හෙප්පුවය. එයින් එක වරකට ගන්නේ තෙලිතුඩෙහි තවරාගත් ඉතා සුලු සායම් ප්‍රමාණයකි. එහෙත් කලකදී එය හිස් වෙයි. මේ උදාහරණ දෙක පෙන්වා සේවකයන්ට උපදෙස් දුන් ව්‍යාපාරිකයා තමා ද එසේම පිළිපැද මහාධනයක් එකතු කළේය. සේවකයින්ගෙන් වැඩ ගනිමින් උපයන එම ධනයෙන් කාටවත් උපකාරයක් නොකෙළේය. තමන්ගේ පුතු තමන්ට වඩා ලොකු ධනවතකු කර තැබීම ඔහුගේ අදහස විය. ඒ සියල්ල සම්පූර්ණ විය. පුතා ද විවාහයක් කරවා ගෘහපතියකු බවට පත්කරනු ලැබීය. ධර්මතාවට අනුව පියා මහලු වී මළේය. ඔහුගේ පුතා පියාගේ ඇවෑමෙන් සියලු දේපලවල හිමිකාරයා වී සිටුමැදුරේ සැපයෙන් විසීය. මළගිය පියා ජීවිත කාලය මුළුල්ලේ ම තමා වෙතට ධනය ඇද ගත්තා මිස වෙනත් අයට හෙවත් විශ්වයේ දෙවන පක්ෂයට කිසිවක් පරිත්‍යාග කළේ නැත. මේ නිසා මරණින් මතු ව ඔහු වෙත ආපසු එන්ට ධනයක් නැත. තමන් දෙවන පක්ෂයට දුන්නානම් දෙවන පක්ෂයෙන් තමන් වෙතට ද ආපසු එන්ට තිබීණි. එහෙත් එවැන්නක් නොකළ නිසා ඔහුට දැන් ඇත්තේ අගභිගකම් වලට මුහුණ දීමය. ඔහු උපන්නේ අසල පෙදෙසේ සිඟාගෙන ජීවත් වන කාන්තාවක කුසය. ඔහු මවුකුසට ආ දා සිට මවටත් හිඟමත් ලැබීම පවා අඩුවිය. ඔහු වැදූ දා සිට තවත් මවට අගභිග වැඩිවීය. ඉතා දුකසේ පුතු පෝෂණය කළ මව ඔහුට හිඟමනේ තනියව යා හැකි වයසට පත්වූ පසු ගෙදරින් පිටමන් කළාය. මහමග දිගේ සිඟමින් යන කොල්ලා තමන් ගොඩනැගූ සිටුමැදුර ඉදිරියෙන්

යන විට එය තමන්ගේ ගෙයක් මෙන් දැනී කෙළින්ම සිටුමැදුර තුළට ගියේය. මුර කරුවෝද ඔහු නොදුටුවහ. පෙර ජාතියේ මතක සෙවනැලි වලින් වෙළුන ඔහු සිටු මැදුර තුළ ඇවිද්දේය.

වැරහැලි හැඳ ගත් දුවිලි තැවරුණු විරූපි වූ හිඟන කොල්ලා දකිමෙන් බියට පත්වූ සිටු දරුවෝ "පියාවගේ ආවා" කියා කෑ ගසන්නට වන්න. එදා එම නිවසේ ප්‍රධානියා වූ තරුණ ව්‍යාපාරිකයාගේ සියුමැලි ලෙස වැඩුන දරුවන්ට හිඟනකොල්ලාගේ දකිම ඉතා අප්‍රසන්න දෙයක් විය. කුඩා සිටුකුමරුවන් හඬනු අසා එතැනට දිව ආ ආරක්‍ෂක සේවකයෝ, වාසලේනුත් පිටත සිට සිඟමන් ඉල්ලිය යුතු වුවද ගෙය ඇතුළතට වැදී සිටි කොල්ලාට තලා ගෙදර ප්‍රකාරයෙන් පිටතට දමූහ. මෙම වෙලාවේ එතනට වැඩම කළ බුදුහාමුදුරුවෝ එම හිඟන්නා එම සිටුනිවසේ එදා සිටින සිටුවරයාගේ පියා බව පවසා එය සනාක කිරීම සඳහා ඔහු මෝහනයට පත්කර ඔහු පෙර ජාතියේ වෙනත් කිසිවෙකුට නොදන්නවා ධනය නිදන් කළ ඇද්දැයි විමසූ සේක. ඔහු අසවල් තැන ඇතැයි කී පසු එහි රැස්ව සිටි අය ඉදිරිපිට එම තැන් සාරා බැලීමට සැලසූ සේක. ඔහු කී තැන්වල ධන නිදාන හමුවිය. ඉන් එම හිඟන්නා පෙර ජාතියේ එම නිවසේ විසූ ව්‍යාපාරිකයා බව සැමදෙනා පිළිගත්හ.

මේ පුවතීන් වැදගත් කරුණු කිහිපයක් අනාවරනය වෙයි. මෙම පොතෙහි විස්තර වශයෙන් සාකච්චා කළ පෙර හවසේ තොරතුරු පසු හව වලදී සිහිපත් කළ හැකි බව එකකි. ලෝකයේ පවතින සම්පත් කාටවත් අයිති නැති බව ද මෙයින් පැහැදිලිවෙයි. පියා ජීවත්ව සිටියදී තමාගේ ය කියා තබාගත් සිටුමාලිගාව දැන් ඔහුගේ නොවේ. තමන් ගොඩනඟාගත් මාලිගාවට ඇතුළුවීම නිසාද ඔහුගේම යයි සලකාගෙන සිටි සේවකයෝ ඔහුටම තලා ප්‍රකාරයෙන් පිටතට දමූහ. එහි ඇති කිසිම සම්පත්තියක් අද ඔහුට හිමි නැත. ගෙට ඇතුළුවීමට හෝ අවසරයක් නැති කළ සම්පත් ගැන කියනුම කවරේද? මාලිගාවන් එහි දැනට සිටින සිටුවරයා වන පුතාත්, සිටුමැදුරේ සේවකයෝත් එයට සම්බන්ධ දේපලත් මිය ගිය සිටුවරයා සිතා සිටියේ තමාගේය කියාය. ඒ නිසා ඒවා වැටිදියුණු ද කලේය. ඒවා අඩු වෙතැයි බියෙන් කාටවත් නුදුන්නේය. දුප්පත් සේවකයාගේ ශ්‍රමය සූරා ගෙය තුළ ගොඩ ගසා ගත්තේ ඒවා තමන්ගේය කියා සිතූ නිසාය.

එහෙත් අද ඒවා දෙස බලන්නටත් ඔහුට අවසර නොලැබේ. තවත් පැහැදිලි වන කරුනක් නම් අනුන්ට නොදුන්නොත් තමන්ට නොලැබෙන බවය. තමන් නොකළ දෙයක ප්‍රතික්‍රියාවක් තමන්ට බලාපොරොත්තු විය නොහැකිය. මොහු වේයා අනුගමනය කරමින් තුඹස ගොඩනඟන්නා සේ ධනය ගොඩ ගැසුවේය. අදුන් හෙප්පුව පාඩමට ගනිමින් ධනය කාටවත් නොදී රැක්කේය. එහෙත් එය අද ඔහුට අයත් නැත. "විශ්වයේ කිසිවක් කාටවත් අයිති නැත." යන නියාය ගොඩ නැගී ඇත්තේ එහෙයිනි.

අවශ්‍යතාවයට අනුව හා හැකියාවට අනුව, තමන්ගේ සුදුසුකම්වලට සීමාවී විශ්වයේ ඇති දේවල් භුක්ති විදීමට කාට වුවත් බලය තිබේ. හෝටලයක හෝ නිවාඩු නිකේතනයක සුදානම් කර ඇති සැප පහසුකම් මෙහි. නිවාඩු නිකේතනයකට යන ඔබට ඔබගේ වත්කමට හා අවශ්‍යතාවයට අනුව එහි ඇති සැප පහසුකම් භුක්ති විදිය හැක. එහෙත් ඒවා අයත්කර ගැනීමට ඔබට නොලැබෙනු ඇත. විශ්ව ධර්මතාවට අනුව ඔබ යම් තැනක යම් ජීවිතයකට පැමිණියා නම් එහි ඇති පහසුකම් ඔබගේ සුදුසුකම් වලට අනුව ප්‍රයෝජන ගත හැක. එහෙත් නියමිත කාලය හෝ ගෙන ආ පින නිම වූ පසු ඒවා භුක්ති විදීමට ඔබට නොලැබේ. විශ්වයේ ඇති මෙම ධර්මතාව නිවැරදි ලෙස වටහා ගැනීමට බැරිවීම නිසා බොහෝ අය දුක් විදිති. මගේ ධනය විනාශ වූනා මගේ දරුවන් කීකරු නැත. මගේ භාර්යාව හෝ ස්වාමියා මට සලකන්නේ නැත කියා බොහෝ දෙන දුක් වෙන්තේ මෙය නොවැටහීම නිසාය. මරණයෙන් පසුව මෙම සම්පත් මට නැතිවෙනවා යන බියක් ඇති වන්නේද අයත් නැති දෙයක් තමාගේ යැයි සිතා ගැනීම නිසාය. මෙම සත්‍යය ලෝ වැස්සන්ට වටහාදීම සඳහා බුදුහාමුදුරුවන්ගේ දේශනා වලින් විශාල කොටසක් යොදා තිබේ. මේ වටහාගත් කෙනෙකුට මරණයේහිදී තමන්ට යමක් නැති වෙතැයි බියක්ද ඇති නොවේ. තමන්ගේ නොවේ නම් එහි තමන්ට නැති වීමට ද දෙයක් නැත. "විශ්වයේ කවර තැනක හෝ පවතින කිසිම දෙයක් තමා හෝ තමාගේ කියා සිතා ගැනීමට සුදුසුකමක් නැතැයි" බුදුහාමුදුරුවන් මජ්ඣිම නිකායේ චූල තත්තා සංඛය සූත්‍රයේ කෙටියෙන් වදාරා ඇත. තමන් අයත්කරගෙන සිටි දේවල් තමන්ට නැතිවෙතැයි බිය වන්නේ ඒවා තමන්ට අයත් ලෙස සිතූ නිසා මිස වෙනත් කරුණකින් නොවේ. මෙහිදී සිත